

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA**

PRIJEDLOG

ZAKON O OBAVEZNIM OSIGURANJIMA U SAOBRAĆAJU

Sarajevo, oktobar 2019. godine

ZAKON O OBAVEZNYM OSIGURANJIMA U SAOBRAĆAJU

POGLAVLJE I. OPĆE ODREDBE

Član 1. (Opće odredbe)

Ovim zakonom uređuju se obavezna osiguranja u saobraćaju.

Član 2. (Obavezno osiguranje u saobraćaju)

(1) Obavezna osiguranja u saobraćaju su:

- a) osiguranje putnika u javnom prijevozu od posljedica nesretnog slučaja, osim putnika u zračnom saobraćaju,
- b) osiguranje vlasnika vozila od odgovornosti za štetu prouzrokovanu trećim licima (u daljem tekstu: osiguranje od autoodgovornosti),
- c) osiguranje vlasnika zrakoplova od odgovornosti za štetu prouzrokovanu trećim licima i putnicima i
- d) osiguranje vlasnika plovila na motorni pogon od odgovornosti za štetu prouzrokovanu trećim licima.

(2) Odredbe ovog zakona ne odnose se na prijevozna sredstva Oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

(3) Za naknadu štete koja je nastala upotrebom prijevoznog sredstva iz stava (2) ovog člana garantira Bosna i Hercegovina (u daljem tekstu: BiH).

Član 3. (Pojmovi)

(1) Pojedini pojmovi, u smislu ovog zakona, imaju sljedeće značenje:

- a) štetni događaj je osigurani slučaj u kojem je šteta nastala zbog upotrebe prijevoznog sredstva;
- b) osiguranik je lice čija se odgovornost pokriva u skladu s odredbama ovog zakona;
- c) odgovorno društvo za osiguranje je društvo za osiguranje s kojim je vlasnik prijevoznog sredstva, kojim je prouzrokovana šteta, zaključio ugovor o osiguranju od odgovornosti za štetu prouzrokovanu trećim licima;
- d) prijevozno sredstvo je vozilo, zrakoplov, plovilo na motorni pogon i drugo prijevozno sredstvo za koje postoji obaveza registrovanja u skladu sa posebnim zakonima;
- e) korisnik prijevoznog sredstva je fizičko ili pravno lice koje voljom vlasnika koristi prijevozno sredstvo;
- f) vozač je lice koje upravlja prijevoznim sredstvom;
- g) neovlaštenim vozačem, u smislu ovog zakona, smatra se lice koje je u vrijeme štetnog događaja koristila vozilo bez saglasnosti vlasnika, a nije kod njega zaposlena kao vozač, nije ni član njegovog domaćinstva, niti joj je vlasnik vozilo predao u posjed.
- h) vozilo je svako motorno vozilo namijenjeno za saobraćaj na kopnu koje se kreće snagom vlastitog motora, ali se ne kreće po šinama, i svako priključno vozilo, priključeno ili ne, koje podliježe obavezi registracije te prema propisima o registraciji mora imati potvrdu o registraciji;

- i) otuđeno vozilo je vozilo kod kojeg je promijenjeno vlasništvo;
- j) registracija vozila predstavlja evidenciju vozila koja se obavlja upisom određenih podataka o vozilu i vlasniku u evidenciji o registrovanim vozilima;
- k) saobraćajna nesreća je događaj u kome je šteta nastala zbog upotrebe prijevoznog sredstva;
- l) oštećeno lice je lice koje ima pravo na naknadu štete u skladu s ovim zakonom;
- m) tarifa osiguranja je cijena osiguranja koju osiguravač formira prema riziku koji uzima u pokriće;
- n) premija osiguranja je novčani iznos koji ugovarač osiguranja plaća osiguravaču na osnovu sklopljenog ugovora o osiguranju;
- o) cjenovnik osiguranja je skup svih tarifa osiguranja;
- p) osigurana suma je iznos do kojega se pokriva odgovornost osiguranika, posebno za štete na stvarima, a posebno za štete na osobama i predstavlja maksimalnu obavezu društva za osiguranje po jednom štetnom događaju;
- r) zelena karta osiguranja je međunarodna karta osiguranja od autoodgovornosti koju izdaje Biro zelene karte u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: Biro zelene karte BiH);
- s) evropski izvještaj je izvještaj o saobraćajnoj nesreći koji se koristi kod svih saobraćajnih nesreća, a koji je urađen u skladu s modelom koji je izdao Evropski komitet osiguranja (Comit e Europ en des Assurances EA);
- t) područje država članica Sistema zelene karte je područje država potpisnica Internih pravila (Kretskog sporazuma);
- u) Interna pravila predstavljaju sporazum kojim se uređuju međusobni odnosi između nacionalnih biroa osiguranja država članica Sistema zelene karte;
- v) Multilateralni sporazum je sporazum između nacionalnih biroa osiguranja država članica Evropskog ekonomskog prostora i drugih pridruženih država, po kojem se službena registarska tablica države članice u kojoj se vozilo uobičajeno nalazi smatra dokaz o postojanju valjanog osiguranja od autoodgovornosti za štete prouzrokovane upotrebom vozila;
- z) teritorija na kojoj se vozilo uobičajeno nalazi označava teritoriju države:
 - 1)  iju registarsku tablicu vozilo nosi, bez obzira na to da li su tablice trajne ili privremene,
 - 2) u kojoj su izdate tablice osiguranja ili znak prepoznavanja, sličan registarskoj tablici koju vozilo nosi, u slučaju kada registracija za određeni tip vozila nije potrebna,
 - 3) u kojoj vlasnik vozila ima prebivalište, u slučajevima kada za određeni tip vozila nisu potrebne registarske tablice, tablice osiguranja ili neki drugi znak prepoznavanja sličan registarskoj tablici,
 - 4) u kojoj se štetni događaj desio, a vozilo kojim je prouzrokovana šteta nema nikakvu registarsku tablicu ili nema odgovarajuću registarsku tablicu.
- aa) Zaštitni fond Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Zaštitni fond) je pravno lice osnovano Zakonom o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti („Službene novine Federacije BiH“, broj: 24/05), nadležno da u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija) pokriva štete koje ne mogu biti nadoknađene obaveznim osiguranjem,
- bb) Biro zelene karte BiH je profesionalno udruženje društava za osiguranje u BiH, osnovano u skladu sa Preporukom broj 5, koju je 25. januara 1949. godine usvojio Potkomitet za cestovni prijevoz Komiteta za kopneni prijevoz Komisije za privredu Ujedinjenih nacija za Evropu,

cc) ECAA sporazum (engl. European Common Aviation Area Agreement) je multilateralni sporazum o uspostavljanju Evropskog zajedničkog zračnog prostora;
dd) Konvencija o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu je međunarodni sporazum, potpisan u Čikagu 7. decembra 1944. godine, koji sadrži pravila o zračnom prostoru, registraciji zrakoplova, zrakoplovnoj sigurnosti, kao i ostala pravila država potpisnica u vezi sa zračnim saobraćajem - Čikaška konvencija;

ee) let zrakoplova u odnosu na:

1) putnika i ručnu prtljagu - vrijeme prijevoza putnika zrakoplovom, uključujući njihovo ukrcavanje i iskrcavanje,

2) teret i predatu prtljagu - vrijeme prijevoza tereta i prtljage od trenutka predaje tereta ili prtljage avioprijevozniku do trenutka njihove isporuke ovlaštenom primaocu,

3) treća lica - upotrebu zrakoplova od trenutka davanja snage motorima u svrhu vožnja po površini zemlje ili stvarnog polijetanja do trenutka kada je zrakoplov na površini zemlje, a njegovi motori su potpuno zaustavljeni, kao i kretanje zrakoplova pomoću vozila za vuču ili guranje, odnosno pomoću sila koje su tipične za pogon ili uzgon zrakoplova, posebno zračnim strujama,

ff) najviša dopuštena masa zrakoplova pri uzlijetanju (engl. Maximum Take Off Mass - u daljem tekstu: MTOM) je najviša dopuštena masa zrakoplova pri uzlijetanju koja odgovara odobrenoj masi specifičnoj za svaki tip zrakoplova i koja je utvrđena u uvjerenju o plovidbenosti zrakoplova;

gg) specijalna prava vučenja (engl. Special Drawing Rights - u daljem tekstu: SDR) je obračunska jedinica koju određuje Međunarodni monetarni fond;

hh) Okvirni kriteriji za utvrđivanje visine odštete (u daljem tekstu: kriteriji) predstavljaju sistem naknada za nanesenu štetu koji omogućava određivanje novčane vrijednosti za tjelesne ozljede, smrt ili imovinski gubitak kao posljedice tjelesne ozljede ili smrti nanesene trećim fizičkim licima u saobraćajnoj nesreći. Kriteriji trebaju omogućiti ravnopravnost i jednakost oštećenih lica prilikom ostvarivanja prava na novčanu naknadu uz istovremeno uvažavanje načela individualizacije i osobitosti svakog pojedinog slučaja.

(2) Gramatički izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu za označavanje muškog ili ženskog roda podrazumijevaju oba spola.

Član 4. (Primjena drugih zakona)

(1) Na ugovore o obaveznom osiguranju u saobraćaju primjenjuju se odredbe propisa kojima se uređuju obligacioni odnosi, ako ovim zakonom nije utvrđeno drugačije.

(2) Na poslovanje i obavljanje nadzora nad poslovanjem društava za osiguranje koja su dobila dozvolu za obavljanje vrste osiguranja iz člana 2. ovog zakona primjenjuju se odredbe propisa kojima se uređuje osnivanje i poslovanje društava za osiguranje, ako ovim zakonom nije utvrđeno drugačije.

(3) U pogledu zaštite osobnih podataka primjenjuju se odredbe propisa kojima se određuje zaštita osobnih podataka, ako ovim Zakonom nije utvrđeno drugačije.

Član 5. (Obaveza sklapanja ugovora i obnove osiguranja)

(1) Vlasnik prijevoznog sredstva dužan je za osiguranja iz člana 2. stava (1) toč. b), c) i d) ovog Zakona, prije nego što prijevozno sredstvo počne upotrebljavati u

saobraćaju, sklopiti ugovor o obaveznom osiguranju te ga obnavljati sve dok je prijevozno sredstvo u saobraćaju.

(2) Ako prijevozno sredstvo podliježe obavezi registracije te prema propisima o registraciji mora imati potvrdu o registraciji, organ nadležan za registraciju smije izdati potvrdu o registraciji ili drugu odgovarajuću ispravu, produžiti njezinu valjanost tek nakon što vlasnik prijevoznog sredstva na čije će se ime prijevozno sredstvo registrovati predoči dokaz o tome da je sklopio ugovor o osiguranju za osiguranje koje je prema ovom zakonu obavezno i platio u cijelosti premiju osiguranja po toj polici.

(3) Ako je prijevozno sredstvo, u skladu sa propisima o registraciji, evidentirano na korisnika prijevoznog sredstva, odredbe ovog zakona koje vrijede za vlasnika prijevoznog sredstva na odgovarajući se način primjenjuju i na korisnika prijevoznog sredstva.

Član 6. (Suosigurana lica)

Osiguranjem vlasnika prijevoznog sredstva od odgovornosti za štetu nanесenu trećim licima pokrивene su i štete koje prouzrokuje korisnik prijevoznog sredstva upotrebom tog prijevoznog sredstva.

Član 7. (Obaveze vozača)

(1) Vozač je obavezan za vrijeme upotrebe prijevoznog sredstva u saobraćaju imati policu osiguranja ili drugi dokaz o sklopljenom ugovoru o obaveznom osiguranju koji mora predočiti na zahtjev ovlaštenog službenog lica.

(2) Izuzetno od stava (1) ovog člana, vozač zrakoplova dužan je prije polijetanja zrakoplova dati na uvid policu osiguranja ili drugi dokaz o zaključenim ugovorima o obaveznom osiguranjima, na zahtjev ovlaštenog službenog lica.

(3) Vozač je obavezan, u slučaju saobraćajne nesreće, lične podatke i podatke o osiguranjima dati svim učesnicima saobraćajne nesreće, koji na osnovu tih osiguranja imaju pravo podnositi odštetne zahtjeve.

Član 8. (Obaveza dostavljanja podataka o saobraćajnoj nesreći)

Organi ovlašteni za nadzor u saobraćaju i pravosudni organi te drugi organi koji vode postupak u povodu saobraćajne nesreće, odnosno koji raspolažu podacima vezanim uz saobraćajnu nesreću (zdravstvene ustanove, zavodi koji obavljaju poslove zdravstvenog, penzijskog ili invalidskog osiguranja i drugi organi) na zahtjev dostavit će društvu za osiguranje, Zaštitnom fondu i osobi iz Republike Srpske (u daljem tekstu: RS) koja obavlja funkciju zaštitnog fonda, te Birou zelene karte u BiH podatke i dokumentaciju o saobraćajnoj nesreći potrebne za rješavanje odštetnog zahtjeva.

Član 9. (Ugovor o obaveznom osiguranju)

(1) Društvo za osiguranje dužno je zaključiti ugovor o obaveznom osiguranju u skladu s ovim zakonom, uslovima osiguranja, tarifama i cjenovnicima osiguranja.

(2) Društvo za osiguranje dužno je upoznati ugovarača osiguranja, odnosno osiguranika s uslovima osiguranja, koji su sastavni dio ugovora o obaveznom osiguranju, prije zaključivanja ugovora o obaveznom osiguranju i uručiti ih ugovaraču osiguranja, odnosno osiguraniku.

(3) Društvo za osiguranje ne može odbiti ponudu za sklapanje ugovora o obaveznom osiguranju ako osiguranik prihvata uslove pod kojima društvo za osiguranje obavlja tu vrstu osiguranja.

(4) Društvo za osiguranje odgovara za štetu do visine osiguranih svota propisanih ovim zakonom ili do visine ugovoreni osiguranih svota kada su veće od propisanih.

(5) Obaveza društva za osiguranje iz ugovora o obaveznom osiguranju počinje istekom 24-tog sata dana koji je u polici osiguranja naveden kao početak osiguranja, ako drugačije nije ugovoreno. Obaveza društva za osiguranje iz ugovora o obaveznom osiguranju prestaje istekom 24-tog sata dana koji je u polici osiguranja naveden kao dan isteka trajanja osiguranja.

(6) Ako ugovor o obaveznom osiguranju prestane važiti prije isteka osiguranog perioda, prekid police ne može se izvršiti dok se ne dostavi potvrda od nadležnog organa za registraciju vozila da je vozilo odjavljeno.

(7) Ugovor o obaveznom osiguranju sačinjava se na jednom od jezika koji su u službenoj upotrebi u BiH.

Član 10.

(Teritorijalno važenje ugovora o obaveznom osiguranju)

(1) Ugovor o obaveznom osiguranju iz člana 2. stava (1) tačka d) ovog zakona pokriva štete nastale na teritoriji BiH.

(2) Ugovor o obaveznom osiguranju iz člana 2. stava (1) tač. a) i b) ovog zakona pokriva štete nastale na teritoriji BiH, kao i na teritoriji država članica Sistema zelene karte.

(3) Ugovor o obaveznom osiguranju iz člana 2. stava (1) tačke b) ovog zakona pokriva i štete nastale na teritoriji država potpisnica Multilateralnog sporazuma, u slučaju kada je s BiH potpisan Multilateralni sporazum.

Član 11.

(Uslovi osiguranja i tarife premija osiguranja)

(1) Društvo za osiguranje koje obavlja vrste osiguranja iz člana 2. ovog zakona dužno je propisati uslove osiguranja od autoodgovornosti, kao i uslove osiguranja i tarife premija za vrste obaveznih osiguranja iz člana 2. stava (1) tač. a), c) i d) ovog zakona i dostaviti ih Agenciji za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija) najkasnije osam dana od dana donošenja.

(2) Agencija donosi zajedničku tarifu premija i propisuje uslove za osiguranje od autoodgovornosti, koji ostaju na snazi do kraja oktobra 2020. godine.

(3) Najkasnije 90 dana prije isteka roka iz stava (2) ovog člana, društvo za osiguranje dužno je Agenciji dostaviti, radi davanja saglasnosti, vlastitu tarifu premija i cjenovnik za osiguranje od autoodgovornosti, koji ostaju na snazi do kraja oktobra 2023. godine.

(4) Agencija izdaje saglasnost iz stava (3) ovog člana ako su tarifa premija i cjenovnik u skladu sa propisima o osiguranju, aktima Agencije, aktuarskim načelima i pravilima struke.

(5) Agencija donosi smjernice koje su društva za osiguranje dužna primjenjivati u izračunavanju tarife premija iz stava (3) ovog člana.

(6) Danom prestanka važenja zajedničke tarife premija i cjenovnika za osiguranje od autoodgovornosti iz stava (2) ovog člana društvo za osiguranje stiče pravo na primjenu vlastite tarife premija i cjenovnika za osiguranje od autoodgovornosti iz stava (3) ovog člana za koju je dobilo prethodnu saglasnost Agencije.

(7) Saglasnost Agencije iz stava (3) ovog člana prestaje važiti istekom roka iz stava (3) ovog člana, nakon tog roka prestaje obaveza društva za osiguranje da pribavlja prethodnu saglasnost Agencije na tarifu premija i cjenovnik za osiguranje od autoodgovornosti.

(8) Uz tarifu premija iz st. (1), (3) i (7) ovog člana društvo za osiguranje dužno je Agenciji dostavljati i:

a) tehničke osnove koje upotrebljava pri utvrđivanju tarifa premija,

b) pozitivno mišljenje ovlaštenog aktuara o adekvatnosti tehničkih osnova i premija koje se izračunavaju za rizike koji se preuzimaju u osiguranju, te o njihovoj mogućnosti za trajno ispunjavanje svih obaveza društva za osiguranje iz ugovora o osiguranju, uključujući i formiranje dovoljnih tehničkih rezervi za osiguranje.

(9) Agencija je nadležna da kao mjere nadzora nalaže izmjene, odnosno dopune uslova osiguranja i tarifa premija ukoliko utvrdi da oni nisu usaglašeni s ovim zakonom, aktima Agencije, aktuarskim načelima i pravilima struke.

(10) Društvo za osiguranje dužno je uslove osiguranja iz stava (1) ovog člana, koji su dostavljeni Agenciji u okviru obaveze obavještanja, učiniti javno dostupnim.

(11) Obavezno osiguranje od autoodgovornosti može se zaključiti na razdoblje kraće od godine dana samo u skladu s uslovima i tarifi premije osiguranja iz stava (1) ovog člana.

Član 12.

(Pravo oštećenog lica na neposredno podnošenje odštetnog zahtjeva)

(1) Oštećeno lice može podnijeti odštetni zahtjev, po osnovu osiguranja iz člana 2. stava (1) ovog zakona, neposredno odgovornom društvu za osiguranje.

(2) Ako oštećeno lice podnese odštetni zahtjev neposredno odgovornom društvu za osiguranje, u odgovoru na takav zahtjev, ovo društvo ne može isticati prigovore koje bi, na osnovu zakona ili ugovora o obaveznom osiguranju, moglo isticati prema licu čija je odgovornost osigurana, zbog nepostupanja u skladu sa zakonom ili ugovorom o obaveznom osiguranju.

Član 13.

(Prikupljanje dokumenata i dokaza u cilju rješavanja odštetnih zahtjeva)

(1) Odgovorno društvo za osiguranje dužno je utvrditi pravni osnov i visinu odštetnog zahtjeva u roku od 30 dana od dana kompletiranja zahtjeva, uz dostavljanje obrazložene ponude, isplatiti utvrđenu naknadu u daljem roku od 14 dana.

(2) Odgovorno društvo za osiguranje dužno je, u svrhu obrade i rješavanja odštetnog zahtjeva, poduzeti sve radnje s ciljem prikupljanja dokumenata i dokaza na osnovu kojih se utvrđuje odgovornost društva za osiguranje i visina odštete.

(3) Odgovorno društvo za osiguranje dužno je oštećeno lice koje podnese odštetni zahtjev, bez odgode, pismeno obavijestiti o svim dokumentima i dokazima koje je obavezno podnijeti, u cilju rješavanja odštetnog zahtjeva.

(4) Odgovorno društvo za osiguranje je, pored dokumenata iz stava (3) ovog člana, ovlašteno zahtijevati i dodatne dokumente radi utvrđivanja okolnosti nastanka štetnog događaja, utvrđivanja pravnog osnova i visine odštete, odnosno radi isplate, ali ne i dokaze koji nemaju utjecaja na postupak rješavanja odštetnog zahtjeva ili koje oštećeno lice nije u mogućnosti pribaviti zbog zakonskih ograničenja.

(5) Društvo za osiguranje dužno je na zahtjev svog osiguranika izdati potvrdu o toku osiguranja i eventualno zaprimljenim štetama iz osnova osiguranja od autoodgovornosti.

(6) Potvrda iz stava (5) ovog člana izdaje se za period od pet prethodnih godina ugovornog odnosa (uzimajući u obzir i informaciju o prekidu osiguranja), a društvo za osiguranje dužno je potvrdu izdati u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva.

(7) Agencija će propisati pravila postupanja u rješavanju odštetnih zahtjeva i standarde u komunikaciji društva s trećim oštećenim licima.

Član 14.

(Obrazložena ponuda i osnovan odgovor)

(1) Obrazložena ponuda iz člana 13. stava (1) ovog zakona najmanje sadrži:

- a) pravni osnov odštetnog zahtjeva,
- b) visini odštete,
- c) obrazloženje obračuna visine odštete.

(2) Ako se nisu stekli uslovi za davanje obrazložene ponude iz člana 13. stava (1) ovog zakona, društvo za osiguranje dužno je, u roku od 60 dana od dana podnošenja odštetnog zahtjeva, oštećenom licu uputiti osnovani odgovor ako su odgovornost za naknadu štete ili visina odštete sporne.

(3) Odgovorno društvo za osiguranje dužno je isplatiti iznos naknade štete u roku iz člana 13. stava (1) ovog zakona. U slučaju nemogućnosti utvrđenja visine konačnog iznosa odštete, odgovorno društvo za osiguranje je oštećenom licu dužno isplatiti iznos nespornog iznosa naknade odštete kao avans u roku propisanim članom 13. stav (1) ovog zakona.

(4) U obrazloženoj ponudi i osnovanom odgovoru, društvo za osiguranje dužno je oštećeno lice uputiti na pravo ulaganja prigovora društvu za osiguranje, kao i na pravo podnošenja tužbe. Ako je tužba podnesena protiv društva za osiguranje prije isteka roka iz člana 13. stava (1) ovog zakona smatra se preuranjenom.

(5) Rok za podnošenje prigovora društvu za osiguranje ne može biti kraći od 15 dana od dana kada je oštećeno lice primilo obrazloženu ponudu ili obrazloženi odgovor društva za osiguranje.

(6) Rok za rješavanje prigovora je 15 dana od dana podnošenja prigovora oštećenog lica.

(7) Oštećeno lice ima pravo, uz iznos odštete, i na zakonsku zateznu kamatu počev od prvog dana nakon isteka roka za isplatu štete iz člana 13. stava (1) ovog zakona.

(8) U postupku mirnog rješavanja odštetnog zahtjeva u društvu za osiguranje, odgovorno društvo za osiguranje nije dužno nadoknaditi troškove pravnog i bilo kakvog drugog zastupanja oštećenom licu.

(9) Oštećeno lice ima pravo podnijeti prigovor Ombudsmenu u osiguranju na odluku društva za osiguranje po podnesenom prigovoru, radi daljeg vansudskog rješavanja spora nastalog povodom odštetnog zahtjeva.

Član 15.

(Ništavne odredbe obrazložene ponude)

Ništavne su odredbe obrazložene ponude, odgovora ili sporazuma o vansudskom poravnanju kojima se:

- a) određuju duži rokovi od rokova propisanih ovim zakonom,
- b) uslovljava isplata odštete potpisivanjem sporazuma o vansudskom poravnanju, ili
- c) određuje da se oštećeno lice odriče zakonskih prava.

Član 16.

(Subrogacijski zahtjevi društva za osiguranje)

Društvo za osiguranje koje je, po osnovu ugovora o obaveznom osiguranju, nadoknadilo štetu oštećenom licu ima pravo tražiti povrat isplaćenih iznosa, stvarnih i opravdanih troškova od osiguranika, odnosno odgovornog lica samo u slučajevima propisanim ovim zakonom.

Član 17.

(Obaveza prikupljanja podataka)

(1) Društvo za osiguranje dužno je prikupljati, obrađivati i čuvati lične i druge podatke, te formirati i voditi bazu podataka o:

- a) ugovorima o osiguranju (osiguranicima, osiguranim prijevoznim sredstvima i slično),
- b) štetnim događajima,
- c) procijenjenim, obrađenim i riješenim štetama.

(2) Podaci iz stava (1) ovog člana prikupljaju se, obrađuju, čuvaju i koriste, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita ličnih podataka i propisima o načinu prikupljanja, čuvanja i dostavljanja podataka iz oblasti osiguranja, propisanih ovim zakonom.

(3) Podaci iz stava (1) ovog člana čuvaju se sedam godina po isteku ugovora o obaveznom osiguranju, odnosno po okončanju postupka naknade štete.

(4) Podatke iz stava (1) ovog člana mogu koristiti bez naknade i oštećena lica prilikom podnošenja odštetnog zahtjeva društvu za osiguranje.

(5) Agencija propisuje sadržaj podataka iz stava (1) ovog člana, kao i način njihovog prikupljanja, čuvanja i rokove dostavljanja podataka.

POGLAVLJE II. OSIGURANJE PUTNIKA U JAVNOM PRIJEVOZU OD POSLJEDICA NESRETNOG SLUČAJA

Član 18.

(Obaveza zaključivanja ugovora o osiguranju)

(1) Vlasnik prijevoznog sredstava koje se koristi za javni prijevoz putnika, odnosno prijevoznik, dužan je zaključiti ugovor o osiguranju putnika od posljedica nesretnog slučaja, osim za putnike u zračnom saobraćaju.

(2) Ugovor iz stava (1) ovog člana dužni su zaključiti vlasnici:

- a) autobusa kojima se obavlja javni prijevoz u gradskom, međugradskom, međuentitetskom i međunarodnom linijskom i vanlinijskom saobraćaju,
- b) taksi vozila,
- c) rent-a-car vozila kad se iznajmljuju s vozačem,
- d) šinskih vozila za prijevoz putnika,

e) svih vrsta pomorskih, jezerskih i riječnih plovila, kojima se na redovnim linijama ili slobodno prevoze putnici, uključujući i krstarenja i prijevoz turista ili koja se iznajmljuju s najmanje jednim članom posade,

f) svih ostalih prijevoznih sredstava, bez obzira na vrstu pogona, kojima se uz naplatu prevoze putnici u javnom prijevozu, u skladu sa svojom djelatnošću.

(3) Vlasnik prijevoznog sredstva odnosno prijevoznik dužan je, kod podnošenja zahtjeva za izdavanja licence za prijevoz putnika u javnom prijevozu nadležnom organu dostaviti dokaz o zaključenom ugovoru iz stava (1) ovog člana. Isto osiguranje je dužan obnavljati za vrijeme trajanja licence.

(4) Vlasnik prijevoznog sredstva, odnosno prijevoznik dužan je na vidnom mjestu u prijevoznom sredstvu naznačiti podatke o zaključenom ugovoru iz stava (1) ovog člana, a naročito naziv društva za osiguranje.

Član 19.

(Putnici u prijevoznom sredstvu)

Putnicima se smatraju lica koja se radi putovanja nalaze u jednom od prijevoznih sredstava određenih za obavljanje javnog prijevoza, bez obzira na to jesu li već kupila voznu kartu ili su to lica koja imaju pravo na besplatnu vožnju, kao i lica koja se nalaze u krugu stanice, pristaništa ili u neposrednoj blizini prijevoznog sredstva prije ukrcavanja, odnosno nakon iskrcavanja, koje su namjeravale putovati određenim prijevoznim sredstvom ili su njime putovale, osim lica kojima je mjesto rada prijevozno sredstvo.

Član 20.

(Obaveza društva za osiguranje i osigurana svota)

(1) Obavezu društva za osiguranje po osnovu ugovora iz člana 18. stava (1) ovog zakona predstavljaju osigurane sume na dan štetnog događaja, ako ugovorom o osiguranju nije ugovorena veća osigurana suma.

(2) Najniža osigurana suma po jednom štetnom događaju određena ugovorom o osiguranju iz stava (1) ovog člana za prijevozno sredstvo iz člana 18. stava (2) tač. a) do f) ovog zakona po jednom putniku iznosi:

a) za slučaj smrti 9.000,00 KM,

b) za slučaj trajnog gubitka opće radne sposobnosti (invaliditeta) 18.000,00 KM,

c) za slučaj stvarnih i nužnih troškova liječenja 4.500,00 KM.

Član 21.

(Pravo na naknadu štete)

(1) Putnik kojeg zadesi nesretni slučaj, odnosno lice određeno ugovorom o osiguranju kao korisnik osiguranja u slučaju smrti putnika (u daljem tekstu: korisnik osiguranja) ima pravo zahtijevati od društva za osiguranje, s kojim je zaključen ugovor o osiguranju iz člana 18. stava (1) ovog zakona, da izvrši isplatu u skladu s tim ugovorom.

(2) Pravo na osiguranu sumu iz člana 20. stava (2) ovog zakona ima putnik, odnosno korisnik osiguranja nezavisno od toga da li ima pravo na naknadu na osnovu odgovornosti vlasnika prijevoznog sredstva za štetu prouzrokovanu trećim licima.

(3) Ako vlasnik prijevoznog sredstva nije zaključio ugovor o osiguranju iz člana 18. stava (1) ovog zakona, a nastupio je nesretni slučaj, lice iz stava (1) ovog člana može zahtijevati isplatu od Zaštitnog fonda u skladu sa člankom 20. stav (2) ovog zakona.

(4) Prava iz stava (3) ovog člana ne kumuliraju se s pravima na naknadu štete koja je prouzrokovana upotrebom nepoznatog vozila ili upotrebom vozila čiji vlasnik nije zaključio ugovor o osiguranju od autoodgovornosti.

POGLAVLJE III. OSIGURANJE VLASNIKA VOZILA OD ODGOVORNOSTI ZA ŠTETE PROUZROKOVANE TREĆIM LICIMA

Odjeljak A. Opće odredbe

Član 22.

(Obaveza zaključivanja ugovora o osiguranju od autoodgovornosti i kvalitativni obim pokriva)

(1) Vlasnik vozila dužan je zaključiti ugovor o osiguranju od autoodgovornosti za štetu koju upotrebom vozila prouzrokuje trećim licima zbog smrti, tjelesne povrede, narušavanja zdravlja (u daljem tekstu: šteta na licima), uništenja ili oštećenja stvari (u daljem tekstu: šteta na stvarima).

(2) Ugovor o osiguranju od autoodgovornosti pokriva odgovornost vlasnika, odnosno korisnika vozila prema trećim licima koje imaju zahtjev za naknadu štete koju mu isti prouzrokuju, u skladu s odredbama propisa kojima se uređuju obavezni odnosi.

(3) Ugovorom o osiguranju od autoodgovornosti pokrivena su i štete na licima i štete na stvarima putnika u vozilu kojim je prouzrokovana šteta.

(4) Ugovorom o osiguranju od autoodgovornosti pokrivena su štete nastale od vozila koja podliježu obavezi registracije, te su, u skladu sa propisima kojima se uređuje registracija vozila, obavezna imati saobraćajnu dozvolu, odnosno potvrdu o registraciji.

(5) Ugovorom o osiguranju od autoodgovornosti pokrivena je i šteta na licima i šteta na stvarima koju pretrpe pješaci, biciklisti i drugi nemotorizovani učesnici saobraćajne nesreće.

(6) Ugovorom o osiguranju od autoodgovornosti pokrivena je i šteta koja je pričinjena trećem licu uslijed pada stvari s vozila.

(7) U slučaju da su vozilo i priključno vozilo vlasništvo osiguranika čija je odgovornost osigurana kod različitih društava za osiguranje, društva za osiguranje solidarno odgovaraju za štetu i oštećeno lice može podnijeti odštetni zahtjev bilo kojem od njih.

Član 23.

(Sporazum između društava za osiguranje)

(1) Društva za osiguranje mogu zaključiti sporazum u skladu s kojim odštetni zahtjev oštećenog lica po osnovu osiguranja od autoodgovornosti može, u ime odgovornog društva za osiguranje, obrađivati i isplaćivati društvo za osiguranje kod kojeg je oštećeno lice zaključilo ugovor o osiguranju od autoodgovornosti.

(2) Sporazum iz stava (1) ovog člana ne utječe na prava koja oštećeno lice ima neposredno prema odgovornom društvu za osiguranje iz člana 12. i člana 14. stava (4) ovog zakona.

(3) Društvo za osiguranje koje, u skladu sa sporazumom iz stava (1) ovog člana, u ime odgovornog društva za osiguranje, obrađuje i isplaćuje odštetni zahtjev dužno je postupati u skladu sa odredbama čl. 13., 14. i 15. ovog zakona.

Član 24.

(Lica koja nemaju pravo na naknadu štete po osnovu osiguranja od autoodgovornosti)

(1) Ugovor o osiguranju od autoodgovornosti ne pokriva odgovornost prijevoznika za stvari koje je primio na prijevoz.

(2) Pravo na naknadu štete po osnovu osiguranja od autoodgovornosti nema:

- a) vozač vozila kojim je prouzrokovana šteta;
- b) vlasnik, suvlasnik, te svaki korisnik vozila kojim je prouzrokovana šteta, koji nije bio vozač vozila čijom upotrebom je prouzrokovana šteta, i to na naknadu štete na stvarima;
- c) srodnik i druga fizička lica, za duševne boli zbog smrti ili tjelesne povrede vozača koji je prouzrokovao štetu;
- d) putnik koji je dobrovoljno ušao u vozilo kojim je prouzrokovana šteta, a kojim je upravljao neovlašteni vozač ili vozač pod utjecajem alkohola ili opojnih droga, ako odgovorno društvo za osiguranje dokaže da je ta okolnost putniku trebala biti poznata;
- e) oštećeno lice kojem je prouzrokovana šteta zbog:
 - 1) upotrebe vozila na sportskim priredbama koje se održavaju na putu ili dijelu puta zatvorenom za saobraćaj drugim vozačima, a kojima je cilj postizanje najveće ili najveće prosječne brzine, odnosno na vježbama za te priredbe,
 - 2) neposrednog ili posrednog djelovanja nuklearne energije ili zračenja nastala za vrijeme prijevoza nuklearnih ili drugih radioaktivnih materijala,
 - 3) rata, pobune ili terorističkih aktivnosti,
 - 4) upotrebe vozila koje je bilo mobilisirano, od trenutka preuzimanja od strane nadležnih organa do trenutka vraćanja vozila vlasniku.

Član 25.

(Pravo društva za osiguranje na subrogaciju)

(1) Društvo za osiguranje, koje je oštećenom licu nadoknadilo štetu, ima pravo na naknadu isplaćenog iznosa štete i stvarnih i opravdanih troškova od lica odgovornog za štetu u slučajevima ako je:

- a) vozač koristio vozilo u svrhu za koju nije namijenjeno,
- b) vozač koristio vozilo, a nije stekao odgovarajuću vozačku dozvolu, osim ako je to kandidat koji se obučava za polaganje vozačkog ispita za vozača, uz poštivanje svih propisa kojim se uređuje obuka za vozača,
- c) vozač koristio vozilo za vrijeme trajanja izrečenih mjera sigurnosti, odnosno zaštitnih mjera u saobraćaju (potpuna ili djelimična zabrana upravljanja vozilom i slično),
- d) vozač upravljao vozilom pod utjecajem alkohola iznad propisane granice u skladu s propisima o sigurnosti saobraćaja na cestama BiH, opojnih droga, psihoaktivnih lijekova ili drugih psihoaktivnih tvari, odbio je alko-test, odnosno test na prisutnost opojnih droga, psihoaktivnih lijekova ili drugih psihoaktivnih tvari,
- e) vozač upotrebom vozila prouzrokovao štetu namjerno,
- f) vozač pobjegao s mjesta štetnog događaja,
- g) vozač počinio prekršaj u krajnjoj nepažnji u skladu s propisima o sigurnosti saobraćaja na cestama.

(2) Pravo društva za osiguranje iz stava (1) ovog člana nema utjecaj na pravo oštećenog lica na naknadu štete od odgovornog društva za osiguranje.

(3) U pogledu obima prava za naknadu iz stava (1) ovog člana, društvo za osiguranje koje je oštećenom licu nadoknadilo štetu ima pravo na naknadu:

- a) u slučajevima iz stava (1) tač.a), b), c), d) i f) ovog člana, najviše do iznosa 12 prosječnih neto plaća u Federaciji prema posljednjim objavljenim podacima na dan isplate štete
- b) u slučaju iz stava (1) tač. e) i g) ovog člana, u cijelosti.

(4) Bježanjem s mjesta štetnog događaja u smislu stava (1) tačka f) ovog člana ne smatra se opravdano napuštanje mjesta štetnog događaja.

Član 26.

(Naknada štete prouzrokovana od neovlaštenog vozača)

(1) Ako je štetu prouzrokovao neovlašteni vozač, oštećeno lice može podnijeti odštetni zahtjev odgovornom društvu za osiguranje, osim u slučaju iz člana 24. stava (2) tačka d) ovog zakona.

(2) Društvo za osiguranje, koje je oštećenom licu isplatilo štetu koju je prouzrokovao neovlašteni vozač, ima pravo na naknadu cjelokupno isplaćenog iznosa štete i stvarnih i opravdanih troškova od tog neovlaštenog vozača.

Član 27.

(Obaveza društva za osiguranje i osigurana svota)

(1) Osigurane sume na koje se obavezno ugovora osiguranje od autoodgovornosti ne mogu biti manje od iznosa:

a) u slučaju štete na licima, 2.000.000,00 KM po jednom štetnom događaju, bez obzira na broj oštećenih lica u istoj nesreći,

b) u slučaju štete na stvarima, 400.000,00 KM po jednom štetnom događaju, bez obzira na broj odštetnih zahtjeva proizašlih iz iste nesreće.

(2) Ako po jednom štetnom događaju postoji više odštetnih zahtjeva, zbog čega ukupna naknada prelazi iznose iz stava (1) ovog člana iznosi naknada se srazmjerno smanjuju.

(3) Ako odgovorno društvo za osiguranje isplati podnosiocu zahtjeva iznos veći od iznosa na koji ima pravo s obzirom na srazmjerno smanjenje naknade, jer nije znalo za ostala lica koja imaju prava na naknadu, to društvo za osiguranje i dalje ima obavezu prema tim drugim licima samo do ukupnog iznosa navedenog u stavu (1) ovog člana.

(4) Društvo za osiguranje odgovorno je za naknadu štete koju upotrebom vozila registrovanog u Federaciji pretrpe treća lica u RS do iznosa osiguranih suma iz stava (1) ovog člana.

(5) Odgovorno društvo za osiguranje dužno je štetu koja je upotrebom vozila prouzrokovana u državama članicama Sistema zelene karte, a koja je viša od iznosa iz stava (1) ovog člana, nadoknaditi do iznosa određenog propisima o obaveznom osiguranju države u kojoj je šteta nastala.

Član 28.

(Regresni zahtjev)

(1) Društvo za osiguranje dužno je nadležnom Zavodu zdravstvenog osiguranja nadoknaditi stvarnu štetu u okviru odgovornosti svog osiguranika i u granicama obaveza preuzetih ugovorom o osiguranju.

(2) Stvarnom štetom u smislu stava (1) ovog člana smatraju se troškovi liječenja i drugi nužni troškovi oštećenog lica u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju.

(3) Društvo za osiguranje nije dužno nadoknaditi troškove iz stava (2) ovog člana koje je nadležni Zavod zdravstvenog osiguranja, u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju, naplatio od oštećenog lica.

Odjeljak B. Okvirni kriteriji za utvrđivanje visine odštete

Član 29. (Osnov za novčanu naknadu)

Osnov za novčanu naknadu za materijalnu štetu i nematerijalnu štetu je postojanje povrede tjelesnog i psihičkog integriteta ili smrti nekog lica.

Član 30. (Materijalna šteta)

(1) Pod materijalnom štetom u slučaju smrti, tjelesne povrede ili oštećenja zdravlja nekog lica podrazumijeva se sva ona šteta koju je to lice imalo zbog povrede, odnosno bliski srodnik zbog smrti srodnika.

(2) Naknada štete iz stava (1) ovog člana obuhvata:

- a) troškove liječenja i rehabilitacije;
- b) izgubljenu zaradu za vrijeme privremene spriječenosti za rad;
- c) izgubljenu zaradu u slučaju trajne djelimične ili potpune nesposobnosti za rad;
- d) naknadu za izgubljeno izdržavanje (novčana renta);
- e) troškove sahrane;
- f) troškove tuđe njege i pomoći.

Član 31. (Troškovi liječenja i rehabilitacije)

(1) Troškovi liječenja i rehabilitacije su materijalni troškovi nastali u postupku liječenja i rehabilitacije povrijeđenog lica u zdravstvenoj ustanovi, odnosno drugom obliku zdravstvene službe (privatna praksa).

(2) Troškovi liječenja i rehabilitacije nadoknađuju se u visini stvarnih troškova liječenja i rehabilitacije, na osnovu računa zdravstvene ustanove uz priložen izvod o pruženim zdravstvenim uslugama i drugim troškovima na osnovu medicinske dokumentacije koju vodi zdravstvena ustanova, odnosno drugi oblik zdravstvene službe (privatna praksa), a koji su bili nužni i neophodni.

(3) Ne postoji obaveza na naknadu troškova liječenja koje nije naučno dokazano odnosno troškova liječenja koje predstavlja eksperimentalni oblik liječenja.

Član 32. (Naknada izgubljene zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad)

(1) Naknada izgubljene zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad predstavlja naknadu koja pripada oštećenom koji tokom privremene spriječenosti za rad (liječenje ili bolovanje) nije bio sposoban obavljati svoje redovne radne obaveze iz radnog odnosa ili van radnog odnosa, koja je u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima, te zbog toga nije ostvario zaradu koju bi inače ostvario da mu nije nanesena tjelesna ozljeda koja je dovela do privremene spriječenosti za rad.

(2) Naknada iz stava (1) ovog člana određuje se na osnovu razlike između naknade zarade koju je povrijeđeni imao tokom perioda privremene spriječenosti za rad i zarade koju bi ostvario da nije došlo do štetnog događaja.

(3) Naknada iz stava (2) ovog člana određuje se u jednokratnom novčanom iznosu.

Član 33.

(Izgubljena zarada zbog trajne djelimične ili potpune nesposobnosti za rad)

(1) Izgubljena zarada zbog trajne djelimične ili potpune nesposobnosti za rad predstavlja izgubljenu zaradu u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima koja nastaje od momenta okončanja liječenja do momenta dok ta nesposobnost traje.

(2) Naknada štete za izgubljenu zaradu iz stava (1) ovog člana, u slučaju trajne djelimične nesposobnosti za rad, određuje se na osnovu razlike odnosa zarade koju je oštećeni ostvarivao prije povređivanja i odnosa zarade koju oštećeni ostvaruje nakon povređivanja.

(3) Naknada štete za izgubljenu zaradu iz st. (1) i (2) ovog člana određuje se u vidu mjesečne novčane rente.

(4) U slučaju da su potrebe oštećenog trajno povećane ili su mogućnosti njegovog daljeg razvijanja i napredovanja uništene ili smanjene, mjesečna novčana renta uvećava se za naknadu za navedenu štetu.

Član 34.

(Naknada za izgubljeno izdržavanje)

(1) Naknada za izgubljeno izdržavanje se određuje i isplaćuje licu koje je poginulo u saobraćajnoj nesreći izdržavao ili redovno pomagao, kao onom koji je po zakonu imao pravo zahtijevati izdržavanje od poginulog.

(2) Iznos naknade iz stava (1) ovog člana, u vidu mjesečne novčane rente, ne može biti veći od onoga što bi oštećeni dobivao od poginulog da je ostao živ ili ako nakon smrti lica od kojeg je izdržavan ili redovno pomagan ne dobiva isti iznos od nekog drugog na osnovu penzijskih prava.

(3) Za sve oblike naknade iz ovog člana postoji mogućnost izmjene iznosa (povećanjem, smanjenjem ili ukidanjem) ako se promjene okolnosti koje su uzete u obzir kod priznavanja ovog prava.

Član 35.

(Troškovi sahrane)

(1) Troškovi sahrane su troškovi koji su neophodni kako bi se lice sahranilo u skladu sa običajima mjesta u kome se sahrana obavlja.

(2) Naknada troškova iz stava (1) ovog člana određuje se u visini učinjenih stvarnih troškova, na osnovu računa za svaku vrstu troška, ali najviše do visine prosječnih cijena za svaku vrstu troška u mjestu gdje se sahrana obavlja.

(3) Uz troškove pogreba oštećenim licima pripada i pravo na odštetu na ime troškova liječenja preminulog lica koji su nastali u periodu od povređivanja do njegove smrti (kada smrt nije nastupila trenutno nego u nekom vremenskom periodu nakon zadobivene tjelesne povrede).

Član 36.

(Troškovi tuđe njege i/ili pomoći)

(1) Troškovi tuđe njege i/ili pomoći su materijalni troškovi nastali za one usluge oštećenom licu koje omogućavaju zadovoljenje njezinih osnovnih bioloških potreba (uzimanje hrane, oblačenje, održavanje lične higijene, obavljanje redovnih fizioloških potreba, kretanje s pomagalima ili bez njih) ako navedene potrebe ne može sam zadovoljiti uslijed pretrpljenih povreda.

(2) Troškovi tuđe njege i/ili pomoći nadoknađuju se u visini stvarnih troškova tuđe njege i/ili pomoći, u skladu sa obimom i vremenom tuđe njege i/ili pomoći koja je neophodna oštećenom licu.

(3) Troškovi tuđe njege i/ili pomoći koje pružaju stručna lica (tzv. usluge medicinskih lica – stručnih lica) van obima priznatog na teret Zavoda zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine ili pak druge institucije sličnog karaktera nadoknađuju se u visini stvarnih troškova, a najviše do prosječne neto zarade koju ostvaruju zdravstveni radnici odgovarajuće stručne spreme koji obavljaju ovu vrstu poslova u mjestu gdje se pruža tuđa njega i/ili pomoć oštećenom licu.

(4) Troškovi tuđe njege i/ili pomoći iz st. (2) i (3) ovog člana umanjuju se za iznos koji oštećeno lice iz ove osnove ostvaruje od nadležnih organa shodno propisima o socijalnoj zaštiti, i u uslovima kada to pravo oštećeno lice nije ostvarilo podnošenjem zahtjeva, a prema svim okolnostima slučaja to je pravo mogao ostvariti jer mu pripada.

(5) Naknada na ime tuđe njege i/ili pomoći određuje se u obliku mjesečne rente za koju postoji mogućnost izmjene iznosa (povećanjem, smanjenjem ili ukidanjem) ako se promijene okolnosti koje su uzete u obzir kod priznavanja ovog prava.

Član 37. (Nematerijalna šteta)

(1) Nematerijalna šteta se nadoknađuje nezavisno od naknade materijalne štete.

(2) Nematerijalna šteta obuhvata sljedeće vidove:

- a) fizička bol;
- b) duševna bol zbog umanjenja /smanjenje životne aktivnosti;
- c) pretrpljeni strah;
- d) duševna bol zbog naruženosti;
- e) duševna bol zbog smrti bliskog lica;
- f) duševna bol zbog naročito teškog invaliditeta bliskog lica.

Član 38. (Fizička bol)

(1) Fizička bol je subjektivno osjećanje koje se javlja kod povrijeđenog lica u momentu povređivanja i traje za vrijeme liječenja.

(2) Prilikom klasifikacije fizičkih bolova (jaki, srednji ili slabi) u obzir se posebno uzima jačina i trajanje pretrpljenih fizičkih bolova kao i sve nelagodnosti tokom liječenja (nesvjestica, hospitalizacija, vezanost za krevet, razne vrste imobilizacija i fiksacija, rendgensko snimanje, broj operacija, infuzija, transfuzija, infekcije, previjanje rana, odstranjenje šavova, upotreba invalidskih kolica, bolovanje, posjećivanje ambulante, fizioterapija, trajanje rehabilitacije i sl.), opće zdravstveno stanje povrijeđenog, vrsta i karakter povreda i moguće umanjenje intenziteta bolova kroz odgovarajuću terapiju i lijekove. Kod klasifikacije odnosno fizičkih bolova, a imajući u vidu da se radi o subjektivnom osjećanju koje se javlja kod povrijeđenog u obzir će se uzimati i Evaluacijska tablica boli tzv. Julijanova ljestvica po kojoj minimalna bol, vrlo lagana

bol i lagana bol se ima smatrati bolovima slabog intenziteta dok srednja bol se ima smatrati bolovima srednjeg intenziteta, a ozbiljna bol, vrlo ozbiljna bol i izuzetno ozbiljna bol bolovima jakog intenziteta.

(3) Visina naknade za fizičke bolove se utvrđuje po danima i to:

- a) jaki bolovi – 70,00 KM
- b) srednji bolovi – 40,00 KM
- c) slabi bolovi – 10,00 KM

(4) U slučaju da se nakon okončanog liječenja utvrdi da povreda kod oštećenog lica nije dovela do umanjenja životne aktivnosti iznos novčane naknade po osnovu boli može maksimalno iznositi do 800,00 KM. Bolovi slabog intenziteta koji su trajali kraće od tri dana nisu osnov za dosuđivanje novčane naknade.

Član 39. (Strah)

(1) Strah je osjećaj koji je neko lice doživjelo, odnosno pretrpjelo u trenutku povređivanja koji se manifestira kao strah za život i/ili tjelesni integritet i naknadni osjećaj po doživljenom povređivanju, a koji je vezan za ishod ozdravljenja.

(2) Visina naknade za pretrpljeni strah utvrđuje se prema intenzitetu i dužini trajanja pretrpljenog straha. Strah jakog odnosno veoma jakog intenziteta je posebno stanje svijesti koje trpi psihički normalna osoba kada joj je ugrožen život.

(3) Visina naknade za strah se utvrđuje po danima i to:

- a) veoma jakog intenziteta – 70,00 KM
- b) jakog intenziteta – 60,00 KM
- c) srednjeg intenziteta – 30,00 KM
- d) slabog intenziteta – 5,00 KM.

(4) U slučaju da se nakon okončanog liječenja utvrdi da povreda kod oštećenog lica nije dovela do umanjenja opće životne aktivnosti iznos novčane naknade po osnovu straha može maksimalno iznositi do 400,00 KM. Pretrpljeni strah lakog intenziteta koji je trajao kraće od tri dana nije osnov za dosuđivanje naknade.

Član 40. (Umanjenje opće životne aktivnosti)

(1) Umanjenje opće životne aktivnosti obuhvata sva trajna ograničenja u životnim aktivnostima oštećenog lica odnosno nemogućnost ili smanjenu mogućnost funkcioniranja organizma (tjelesnih, psihomotornih, senzornih ili kognitivnih funkcija) tako da lice ne može ili ograničeno može obavljati životne funkcije koje je mogao obavljati prije povređivanja, odnosno zadovoljavati zahtjeve životnih potreba u kvalitetu i kvantitetu kao lice bez oštećenja.

(2) Procenat umanjenja opće životne aktivnosti iz stava (1) ovog člana se utvrđuje na osnovu medicinske dokumentacije i neposrednog pregleda povrijeđenog.

(3) Visina novčane naknade se određuje prema procentu umanjenja opće životne aktivnosti iz stava (2) ovog člana i u zavisnosti od godina života oštećenog na dan nastanka štetnog događaja i to:

a) ako je riječ o umanjenu opće životne aktivnosti do 25% za svaki 1% umanjenja opće životne aktivnosti:

- 1) kod lica do 20 godina života – do 500,00 KM
- 2) kod lica od 20 do 35 godina života – do 450,00 KM
- 3) kod lica od 35 do 55 godina života – do 410,00 KM

- 4) kod lica preko 55 godina života – do 380,00 KM
- b) ako je riječ o umanjenu opće životne aktivnosti preko 25 do 40% za svaki 1% umanjenja opće životne aktivnosti:
- 1) kod lica do 20 godina života – do 550,00 KM
 - 2) kod lica od 20 do 35 godina života – do 530,00 KM
 - 3) kod lica od 35 do 55 godina života – do 510,00 KM
 - 4) kod lica preko 55 godina života – do 490,00 KM
- c) ako je riječ o umanjenu opće životne aktivnosti od 40 do 60% za svaki 1% umanjenja opće životne aktivnosti:
- 1) kod lica do 20 godina života – do 640,00 KM
 - 2) kod lica od 20 do 35 godina života – do 620,00 KM
 - 3) kod lica od 35 do 55 godina života – do 600,00 KM
 - 4) kod lica preko 55 godina života – do 580,00 KM
- d) ako je riječ o umanjenu opće životne aktivnosti od 60 do 80% za svaki 1% umanjenja opće životne aktivnosti:
- 1) kod lica do 20 godina života – do 730,00 KM
 - 2) kod lica od 20 do 35 godina života – do 710,00 KM
 - 3) kod lica od 35 do 55 godina života – do 690,00 KM
 - 4) kod lica preko 55 godina života – do 670,00 KM
- e) ako je riječ o umanjenu opće životne aktivnosti od 80 do 100% za svaki 1% umanjenja opće životne aktivnosti:
- 1) kod lica do 20 godina života – do 950,00 KM
 - 2) kod lica od 20 do 35 godina života – do 900,00 KM
 - 3) kod lica od 35 do 55 godina života – do 870,00 KM
 - 4) kod lica preko 55 godina života – do 850,00 KM.

Član 41. (Naruženost)

- (1) Naruženost predstavlja narušavanje dotadašnjeg vanjskog izgleda ili sklada oštećenikova tijela ili dijela tijela i/ili narušavanje neke tjelesne funkcije.
- (2) Visina naknade za naruženost zavisi od trajnih posljedica koje se ogledaju u narušavanju dotadašnjeg izgleda i sklada tijela odnosno stepena naruženosti i starosne dobi lica, na dan nastanka štetnog događaja, i to na sljedeći način:
- a) ako je riječ o naruženosti izrazito jakog stepena:
- 1) kod lica do 20 godina života – do 9.000,00 KM
 - 2) kod lica od 20 do 35 godina života – do 8.900,00 KM
 - 3) kod lica od 35 do 55 godina života – do 8.750,00 KM
 - 4) kod lica preko 55 godina života – do 8.500,00 KM
- b) ako je riječ o naruženosti jakog stepena koja je vrlo uočljiva trećim licima:
- 1) kod lica do 20 godina života – do 6.400,00 KM
 - 2) kod lica od 20 do 35 godina života – do 6.200,00 KM
 - 3) kod lica od 35 do 55 godina života – do 6.000,00 KM
 - 4) kod lica preko 55 godina života – do 5.800,00 KM
- c) ako je riječ o naruženosti jakog stepena koja je uočljiva trećim licima, ali samo ponekad (ukućanima, na plaži i sl.):
- 1) kod lica do 20 godina života – do 5.450,00 KM
 - 2) kod lica od 20 do 35 godina života – do 5.300,00 KM
 - 3) kod lica od 35 do 55 godina života – do 5.000,00 KM
 - 4) kod lica preko 55 godina života – do 4.900,00 KM

d) ako je riječ o naruženosti srednjeg stepena koja je vrlo uočljiva trećim licima:

- 1) kod lica do 20 godina života – do 5.450,00 KM
- 2) kod lica od 20 do 35 godina života – do 5.300,00 KM
- 3) kod lica od 35 do 55 godina života – do 5.000,00 KM
- 4) kod lica preko 55 godina života – do 4.900,00 KM

e) Ako je riječ o naruženosti srednjeg stepena koja je uočljiva trećim licima, ali samo ponekad:

- 1) kod lica do 20 godina života – do 2.750,00 KM
- 2) kod lica od 20 do 35 godina života – do 2.550,00 KM
- 3) kod lica od 35 do 55 godina života – do 2.350,00 KM
- 4) kod lica preko 55 godina života – do 2.200,00 KM

f) ako je riječ o naruženosti lakog stepena koja je vrlo uočljiva trećim licima:

- 1) kod lica do 20 godina života – do 1.350,00 KM
- 2) kod lica od 20 do 35 godina života – do 1.250,00 KM
- 3) kod lica od 35 do 55 godina života – do 1.150,00 KM
- 4) kod lica preko 55 godina života – do 1.050,00 KM

g) ako je riječ o naruženosti lakog stepena koja je uočljiva trećim licima, ali samo ponekad:

- 1) kod lica do 20 godina života – do 630,00 KM
- 2) kod lica od 20 do 35 godina života – do 500,00 KM
- 3) kod lica od 35 do 55 godina života – do 550,00 KM
- 4) kod lica preko 55 godina života – do 500,00 KM.

(3) Iznos naknade može biti veći ili manji u procentu do 10% od onog koji je prethodno naveden, ali samo izuzetno, kada to naročito opravdavaju vanredne, posebne i individualne okolnosti pojedinog slučaja koje se zbog svoje posebnosti nisu mogle uzeti i predvidjeti pri izradi ovih kriterija za utvrđivanje prava na odštetu (vrsta zanimanja, lokacija povreda i sl.).

Član 42.

(Duševni bolovi zbog smrti bliskog srodnika)

(1) Duševni bolovi zbog smrti bliskog srodnika se izražavaju u subjektivnom osjećaju, odnosno patnji koju trpi oštećeni zbog gubitka bliskog srodnika.

(2) Pravo na naknadu za duševne bolove zbog smrti bliskog srodnika imaju članovi njegov uže porodice (bračni drug, djeca i roditelji).

(3) Naknada u slučaju smrti se priznaje i vanbračnom partneru, ako je između njega i umrlog postojala trajnija zajednica života.

(4) Trajnija zajednica života u iz stava (3) ovog člana smatra se životna zajednica žene i muškarca koji nisu u braku i koja traje najmanje tri godine ili kraće ako je u njoj rođeno zajedničko dijete.

(5) Naknada u slučaju smrti se priznaje i braći i sestrama ako je između njih i umrlog postojala trajnija zajednica života.

(6) Trajnija zajednica života iz stava (5) ovog člana predstavlja postojanje zajedničkog domaćinstva - i trajnu emotivnu povezanost, postojanje finansijske zajednice odnosno odnos uzajamne zavisnosti koji upućuje na postojanje trajnije ekonomske životne zajednice i egzistencijalne povezanosti između umrlog i njegovih srodnika.

(7) Pravo na naknadu imaju i roditelji u slučaju gubitka ploda odnosno začetog a nerođenog djeteta.

(8) Pravo na naknadu zbog smrti roditelja ima i začeto nerođeno dijete (nasciturus) pod uslovom da se rodi živo.

(9) Visina naknade zavisi od stepena srodstva i priznaje se u sljedećim iznosima:

- a) za slučaj smrti bračnog i vanbračnog partnera - 20.000,00 KM,
- b) za slučaj smrti djeteta - 20.000,00 KM,
- c) za slučaj gubitka ploda roditeljima - 7.000,00 KM,
- d) za slučaj smrti roditelja - 20.000,00 KM,
- e) za slučaj smrti brata ili sestre - 7.000,00 KM,
- f) za slučaj smrti roditelja nasciturusu - 20.000,00 KM.

Član 43.

(Duševna bol zbog naročito teškog invaliditeta bliskog lica)

(1) Duševna bol zbog naročito teškog invaliditeta bliskog lica se izražava u subjektivnom osjećaju, odnosno patnji koju trpi oštećeni zbog naročito teškog invaliditeta bliskog lica.

(2) Pravo na naknadu za duševne bolove zbog naročito teškog invaliditeta bliskog lica imaju članovi njegov uže porodice (bračni drug, djeca i roditelji).

(3) Naknada u slučaju naročito teškog invaliditeta se priznaje i vanbračnom partneru, ako između njega i povrijeđenog postoji trajnija zajednica života.

(4) Trajnija zajednica života u iz stava (3) ovog člana smatra se životna zajednica žene i muškarca koji nisu u braku i koja traje najmanje tri godine ili kraće ako je u njoj rođeno zajedničko dijete.

(5) Invaliditet se smatra naročito teškim ako je postotak umanjenja opće životne aktivnosti kod oštećenog jednak ili veći od 70%.

(6) Visina naknade priznaje se u sljedećim iznosima:

- a) za slučaj naročito teškog invaliditeta bračnog i vanbračnog druga (trajnija zajednica života) i djeteta - 20.000,00 KM
- b) za slučaj naročito teškog invaliditeta roditelja:
 - 1) djetetu koje se nalazi na odgoju i izdržavanju kod roditelja - 20.000,00 KM
 - 2) djetetu - 12.000,00 KM

Član 44.

(Novčana renta)

(1) Pravo na naknadu štete u vidu novčane rente uslijed smrti bliskog lica ili uslijed povrede tijela ili oštećenja zdravlja ne može se prenijeti drugom licu.

(2) Dospjeli iznosi naknade mogu se prenijeti drugome, ako je iznos naknade određen pismenim sporazumom strana ili pravosudnom sudskom odlukom.

Odjeljak C. Promjena vlasnika vozila, granično osiguranje i Informativni centar

Član 45.

(Promjena vlasnika vozila)

(1) Ako se za vrijeme trajanja osiguranja promijeni vlasnik vozila, novi vlasnik vozila dužan je zaključiti ugovor o osiguranju svoje odgovornosti za upotrebu vozila na kojem je stekao vlasništvo.

(2) Osiguranik koji otuđi svoje vozilo dužan je o tome obavijestiti društvo za osiguranje kod kojeg je osigurana njegova odgovornost za upotrebu vozila koje je otuđeno u roku od 30 dana od dana otuđenja vozila i postupiti u skladu sa članom 9. stav 6. ovog zakona.

(3) Ugovor o osiguranju od autoodgovornosti zaključen s prethodnim vlasnikom prestaje da važi u trenutku kada je novi vlasnik vozila zaključio ugovor o osiguranju od autoodgovornosti na svoje ime.

(4) Prestankom važenja ugovora iz stava (3) ovog člana, osiguranik, prethodni vlasnik vozila, ima pravo na povrat dijela premije za neiskorišteni period pokrića, pod uslovom da je postupio u skladu sa obavezom iz stava (2) ovog člana i u slučaju da nije bilo štete u periodu osiguranja po navedenoj polici.

(5) Izuzetno od stava (3) ovog člana, ugovor o osiguranju od autoodgovornosti zaključen s prethodnim vlasnikom ostaje na snazi do isteka trajanja osiguranja, ukoliko novi vlasnik, u tom roku, nije zaključio ugovor o osiguranju od autoodgovornosti na svoje ime, u tom slučaju se po samom zakonu smatra da su prava i obaveze, kao i odgovornost za upotrebu vozila, preneseni na novog vlasnika vozila danom zaključenja ugovora o prijenosu vlasništva na vozilu.

Član 46.

(Naknada štete koja je prouzrokovana upotrebom nepoznatog vozila ili upotrebom vozila čiji vlasnik nije zaključio ugovor o osiguranju od autoodgovornosti)

Oštećeno lice kojem je na teritoriji Federacije prouzrokovana šteta upotrebom nepoznatog vozila ili upotrebom vozila čiji vlasnik nije zaključio ugovor o osiguranju od autoodgovornosti podnosi odštetni zahtjev Zaštitnom fondu.

Član 47.

(Međunarodna potvrda o osiguranju od autoodgovornosti za vozila strane registracije)

(1) Vozač koji je vozilom strane registracije prešao granicu BiH na teritoriji Federacije dužan je imati i, na zahtjev ovlaštenog lica u Federaciji, dati na uvid međunarodnu potvrdu o postojanju osiguranja od autoodgovornosti važeću na teritoriji država članica Sistema zelene karte ili policu osiguranja od autoodgovornosti.

(2) Međunarodnom potvrdom o osiguranju od autoodgovornosti smatra se i registarska oznaka koju nosi vozilo koje se uobičajeno nalazi na teritoriji država potpisnica Multilateralnog sporazuma, pod uslovom da je s BiH potpisan Multilateralni sporazum.

Član 48.

(Granično osiguranje)

Vozač vozila strane registracije koji ne posjeduje međunarodnu potvrdu o osiguranju od autoodgovornosti iz člana 47. ovog zakona ne može upotrebljavati vozilo na teritoriji Federacije ako ne posjeduje policu osiguranja od autoodgovornosti, čiji period važenja ne može biti kraći od sedam niti duži od 90 dana.

Član 49.

(Pravo na naknadu štete)

(1) Oštećeno lice kojom je u Federaciji prouzrokovana šteta upotrebom vozila strane registracije iz zemlje članice Sistema zelene karte ili zemlje potpisnice Multilateralnog sporazuma podnosi odštetni zahtjev putem Biroa zelene karte BiH.

(2) Za naknadu štete koja je na teritoriji Federacije prouzrokovana upotrebom vozila strane registracije za koje vlasnik nema važeći ugovor o osiguranju od autoodgovornosti primjenjuju se odredbe člana 46. ovog zakona.

(3) Zaštitni fond, pod uslovom da je BiH u režimu Multilateralnog sporazuma, te da je Zaštitni fond zaključio odgovarajuće bilateralne sporazume s nadležnim tijelima za naknadu šteta koje ne mogu biti nadoknađene obaveznim osiguranjem one države na čijoj teritoriji se vozilo uobičajeno nalazi, ima pravo na naknadu isplaćenog iznosa štete, stvarnih i opravdanih troškova od tih tijela.

Član 50.

(Obrazac evropskog izvještaja o saobraćajnoj nesreći)

(1) Društvo za osiguranje dužno je osiguraniku, uz policu osiguranja od autoodgovornosti, uručiti primjerak Evropskog izvještaja o saobraćajnoj nesreći, koji je osiguranik dužan držati u vozilu i predočiti ovlaštenom licu na zahtjev.

(2) U slučaju saobraćajne nesreće učesnici mogu ispuniti i potpisati te međusobno razmijeniti Evropski izvještaj o saobraćajnoj nesreći. Evropski izvještaj o saobraćajnoj nesreći može biti korišten u postupku rješavanja odštetnog zahtjeva kao dokaz nastupanja štetnog događaja, pod uslovom da je uredno i potpuno popunjen, te da su uz to priložene fotografije oštećenja na vozilima i mjesta štetnog događaja.

Član 51.

(Informativni centar)

(1) Informativni centar uspostavlja se u okviru Agencije, radi efikasnijeg ostvarivanja prava po odštetnim zahtjevima u slučaju šteta nastalih u saobraćajnim nesrećama upotrebom vozila.

(2) Informativni centar:

a) prikuplja podatke od značaja za ostvarivanje prava po odštetnim zahtjevima i vodi registar tih podataka;

b) omogućava uvid u podatke iz tačke a) ovog stava;

c) pruža pomoć oštećenim licima pri prikupljanju podataka iz registra iz tačke (1) ovog stava i prikupljanju podataka iz registara Informativnog centra RS, informativnih centara država članica Evropske unije i drugih država s kojima ima saradnju.

(3) Registar iz stava (2) tačka a) ovog člana sadrži najmanje podatke o:

a) registarskim oznakama, vrstama, markama, tipovima i brojevima šasija motornih vozila registrovanim u Federaciji;

b) brojevima polica osiguranja od autoodgovornosti za vozila iz tačke (1) ovog stava;

c) datumu početka i prestanka osiguravajućeg pokrića na osnovu ugovora o osiguranju od autoodgovornosti;

d) nazivu i adresi sjedišta društva za osiguranje koje pruža osiguravajuće pokriće na osnovi police osiguranja iz tačke c) ovog stava;

e) imenu i prezimenu, datumu i mjestu rođenja i adresi, odnosno poslovnom imenu i sjedištu osiguranika;

f) izdatim zelenim kartama;

g) popisu vlasnika vozila koja su izuzeta od obaveze osiguranja od autoodgovornosti, kao i nazivu organa ili tijela odgovornog za naknadu štete oštećenom licu;

(4) Podaci iz stava (3) ovog člana prikupljaju se od društava za osiguranje, podružnica društava za osiguranje koje posluju u Federaciji i nadležnog organa za registraciju vozila i vođenje evidencija o saobraćajnim nesrećama u Federaciji.

(5) Na zahtjev oštećenog lica, Informativni centar podatke iz stava (3) ovog člana zatražit će i iz Informativnog centra RS, informativnih centara država članica Evropske unije i drugih država.

(6) Društvo za osiguranje i organ nadležan za evidenciju registrovanih motornih vozila u Federaciji dužni su podatke iz stava (3) ovog člana redovno dostavljati Informativnom centru.

(7) Zaštita ličnih podataka iz registra podataka Informativnog centra vrši se u skladu sa propisima kojima se uređuje zaštita ličnih podataka.

(8) Agencija će propisati sadržaj, način prikupljanja, vođenja i pristupa podacima iz registra Informativnog centra.

Član 52.

(Čuvanje podataka i omogućavanje uvida u podatke)

(1) Podatke iz člana 51. stava (3) tač. a) do f) ovog zakona Informativni centar je dužan čuvati najmanje sedam godina od dana odjave registracije motornog vozila ili prestanka važenja police osiguranja.

(2) Radi pružanja pomoći kod prikupljanja podataka iz člana 51. stava (2) tačka c), Informativni centar saraduje s Informativnim centrom RS, informativnim centrima država članica Evropske unije i drugih država.

(3) Informativni centar dužan je oštećenim licima sedam godina nakon saobraćajne nesreće iz svog ili iz registra Informativnog centra RS, informativnog centra države članice Evropske unije ili druge države s kojima ima saradnju omogućiti uvid u sljedeće podatke:

a) nazivu i sjedištu odgovornog društva za osiguranje;

b) broju police osiguranja društva iz tačke a) ovog stava;

c) ime i prezime, odnosno naziv, te adresu ovlaštenog predstavnika za obradu odštetnih zahtjeva na osnovu osiguranja od autoodgovornosti u BiH kojeg je imenovalo društvo za osiguranje države članice Evropske unije i koji pruža osiguravajuće pokriće na osnovu police osiguranja vozila kojim je saobraćajna nesreća prouzrokovana.

(4) Informativni centar, na zahtjev oštećenog lica, pribavlja podatke o imenu i prezimenu, odnosno nazivu i prebivalištu, odnosno sjedištu vlasnika, odnosno korisnika motornog vozila, ako je oštećeno lice iskazalo pravni interes za tim podacima.

(5) Podatke iz stava (4) ovog člana Informativni centar prikuplja od društava za osiguranje ili od nadležnog organa za registraciju vozila i vođenje evidencija o saobraćajnim nesrećama u Federaciji.

(6) Informativni centar pribavlja za oštećeno lice podatke o imenu i prezimenu, odnosno nazivu, te adresi lica koje mu garantuje za štetu prouzrokovanu vozilom koje je izuzeto od obaveze zaključivanja ugovora o osiguranju od autoodgovornosti.

POGLAVLJE IV. OSIGURANJE VLASNIKA ZRAKOPLOVA OD ODGOVORNOSTI ZA ŠTETU PROUZROKOVANU TREĆIM LICIMA I PUTNICIMA

Član 53.

(Obaveza zaključivanja ugovora o osiguranju)

(1) Vlasnik zrakoplova dužan je zaključiti ugovor o osiguranju od odgovornosti za štetu prouzrokovanu putnicima, stvarima i trećim licima u skladu sa odredbama ovog zakona, propisima kojima se uređuje zrakoplovstvo u BiH i propisima koji važe u ECAA.

(2) U postupku izdavanja dozvola kojima se odobrava obavljanje različitih komercijalnih i nekomercijalnih djelatnosti u zračnom saobraćaju, koje se izdaju u skladu sa propisima o zračnom saobraćaju, podnosilac zahtjeva dužan je nadležnom organu dostaviti dokaz o zaključenom ugovoru o obaveznom osiguranju iz člana 2. stava (1) tačka c) ovog zakona.

(3) Ugovorom o obaveznom osiguranju iz stava (1) ovog člana pokrivene su:

- a) štete prouzrokovane trećim licima za vrijeme leta zrakoplova,
- b) štete koje pretrpi putnik za vrijeme leta zrakoplova,
- c) štete na stvarima zbog gubitka, odnosno oštećenja ličnih stvari putnika koje se nalaze u kabini zrakoplova,
- d) štete na stvarima zbog gubitka, odnosno oštećenja tereta i predane prtljage.

(4) Ugovorom o obaveznom osiguranju iz stava (1) ovog člana nisu pokriveni putnici i članovi letачke i kabinske posade zrakoplova, koji su na dužnosti za vrijeme leta zrakoplova.

(5) Putnik iz stava (1) ovog člana je svako lice koje se prevozi zrakoplovom uz saglasnost vlasnika zrakoplova, osim članova letачke i kabinske posade zrakoplova koji su na dužnosti za vrijeme leta zrakoplova.

(6) Ugovor o osiguranju iz stava (1) ovog člana ne pokriva štete iz stava (3) tač. c) i d) ovog člana ako se zrakoplov ne koristi u komercijalne svrhe.

(7) Ugovorom o osiguranju iz stava (1) ovog člana pokrivene su i štete zbog rizika rata, terorističkih aktivnosti, otmice, sabotaže, nezakonitog prisvajanja zrakoplova i pobune.

(8) Izuzetno od stava (7) ovog člana, ugovor o osiguranju iz stava (1) ovog člana ne pokriva štete zbog rizika rata i terorizma za:

- a) državne zrakoplove definirane u skladu s Čikaškom konvencijom;
- b) zrakoplovne modele kojima MTOM iznosi do 20 kg;
- c) letjelice koje polijeću s nogu pilota (uključujući motorne paraglajdere i zmajeve);
- d) vezane balone;
- e) papirne zmajeve;
- f) padobrane (uključujući vučene padobrane);
- g) zrakoplove, uključujući jedrilice, kojima MTOM iznosi do 500 kg, i mikrolake zrakoplove koji se:

1) koriste u nekomercijalne svrhe ili

2) koriste za obuku vozača zrakoplova lokalno, koji ne uključuju prelazak državne granice.

Član 54.
(Osigurane sume)

(1) Najniža osigurana suma po jednom štetnom događaju određena ugovorom o osiguranju iz člana 53. stava (1) ovog zakona iznosi:

a) za štete trećim licima:

1) za letjelice koje polijeću s nogu pilota 10.000,00 SDR - protivvrijednost izražena u konvertibilnim markama (KM),

2) za slobodne balone s posadom 20.000,00 SDR - protivvrijednost izražena u KM,

3) za zrakoplove kojima MTOM iznosi:

- do 500 kg, 750.000,00 SDR - protivvrijednost izražena u KM,

- od 501 kg do 1000 kg, 1.500.000,00 SDR - protivvrijednost izražena u KM,

- od 1001 kg do 2700 kg, 3.000.000,00 SDR - protivvrijednost izražena u KM,

- od 2701 kg do 6000 kg, 7.000.000,00 SDR - protivvrijednost izražena u KM,

- od 6001 kg do 12.000 kg, 18.000.000,00 SDR - protivvrijednost izražena u KM,

- od 12.001 kg do 25.000 kg, 80.000.000,00 SDR - protivvrijednost izražena u KM,

- od 25.001 kg do 50.000 kg, 150.000.000,00 SDR - protivvrijednost izražena u KM,

- od 50.001 kg do 200.000 kg, 300.000.000,00 SDR - protivvrijednost izražena u KM,

- od 200.001 kg do 500.000 kg, 500.000.000,00 SDR - protivvrijednost izražena u KM,

- iznad 500.001 kg do 700.000.000,00 SDR - protivvrijednost izražena u KM;

b) za pojedinog putnika 250.000,00 SDR - protivvrijednost izražena u KM;

c) za lične stvari putnika koje se nalaze u kabini zrakoplova 1131,00 SDR - protivvrijednost izražena u KM;

d) za teret i predatu prtljagu po 1 kg iznosi 19,00 SDR - protivvrijednost izražena u KM.

(2) Izuzetno od stava (1) tačka b) ovog člana, najniža osigurana suma po jednom štetnom događaju za zrakoplove kojima MTOM iznosi 2700 kg ili manje, a koji se ne koristi u komercijalne svrhe, za pojedinog putnika iznosi 100.000,00 SDR - protivvrijednost izražena u KM.

(3) Izuzetno od stava (1) ovog člana, za zrakoplove koji se ne koriste u komercijalne svrhe, odnosno koji se koriste za obuku vozača zrakoplova, sportsko i amatersko letenje i koji se koriste samo za let unutar zračnog prostora BiH najniža osigurana suma po jednom štetnom događaju ne može biti niža od:

a) 8000,00 SDR - protivvrijednost izražena u KM, za zrakoplove kojima MTOM iznosi do 200 kg,

b) 25.000,00 SDR - protivvrijednost izražena u KM, za zrakoplove kojima MTOM iznosi od 201 kg do 500 kg,

c) 50.000,00 SDR - protivvrijednost izražena u KM, za zrakoplove kojima MTOM iznosi od 501 kg do 1000 kg,

d) 80.000,00 SDR - protivvrijednost izražena u KM, za zrakoplove kojima MTOM iznosi od 1001 kg do 2700 kg.

Član 55.
(Shodna primjena odredbi)

Na pitanja odgovornosti vlasnika zrakoplova za štetu koju prouzrokuje trećim licima i putnicima, a koja nisu uređena odredbama ovog poglavlja, shodno se primjenjuju odredbe iz Poglavlja III. ovog zakona, kao i odredbe propisa kojima se uređuje zrakoplovstvo u BiH.

POGLAVLJE V. OSIGURANJE VLASNIKA PLOVILA NA MOTORNI POGON OD ODGOVORNOSTI ZA ŠTETU PROUZROKOVANU TREĆIM LICIMA

Član 56.

(Obaveza zaključivanja ugovora o osiguranju)

(1) Vlasnik plovila na motorni pogon, snage motora veće od 3,7 kW, koja se u skladu sa propisima o registraciji plovila upisuju u odgovarajući registar, dužan je zaključiti ugovor o osiguranju od odgovornosti za štetu koju upotrebom ovog plovila može nanijeti trećim licima zbog smrti, tjelesne povrede ili narušavanja zdravlja.

(2) Trećim licima iz stava (1) ovog člana ne smatraju se lica koja se nalaze na plovilu kojim je prouzrokovana šteta, kao i članovi posade koji upravljaju plovilom na motorni pogon.

(3) Vlasnik, odnosno korisnik inostranog plovila koje ulazi u teritorijalno more ili unutrašnje vode BiH mora imati važeći ugovor o osiguranju od odgovornosti za štete iz stava (1) ovog člana, osim ako ne postoje druge odgovarajuće garancije za naknadu štete ili ako međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno.

(4) Odredbe čl. 46., 47. i 49. ovog zakona kojima se uređuje osiguranje vlasnika vozila od odgovornosti za štetu nanесenu trećim licima, odgovarajuće se primjenjuju na osiguranje vlasnika plovila od odgovornosti za štetu nanесenu trećim licima.

(5) Odredbe ovog člana odgovarajuće se primjenjuju na odgovornost vlasnika plovila pri plovidbi unutrašnjim vodama u Federaciji.

Član 57.

(Osigurana suma)

(1) Najniža osigurana suma po jednom štetnom događaju određena ugovorom o osiguranju iz člana 56. stava (1) ovog zakona iznosi 210.000,00 KM.

(2) Najniža osigurana suma po jednom štetnom događaju određena ugovorom o osiguranju plovila čija je snaga motora veća od 15 kW, a koja po propisima o registraciji plovila mora biti upisana u registar plovila iznosi 650.000,00 KM.

Član 58.

(Shodna primjena odredbi)

Na pitanja odgovornosti vlasnika plovila za štetu koju prouzrokuje trećim licima i putnicima, a koja nisu uređena odredbama ovog poglavlja, shodno se primjenjuju odredbe iz Poglavlja III. ovog zakona, kao i odredbe propisa kojima se uređuje plovidba u BiH.

POGLAVLJE VI. ZAŠTITNI FOND

Član 59.

(Zaštitni fond)

(1) Zaštitni fond je pravno lice sa sjedištem u Sarajevu, nadležno da pokriva štete u skladu sa člankom 66. ovog zakona, a koje ne mogu biti nadoknađene obaveznim osiguranjem, kao i da obavlja druge poslove u skladu sa zakonom.

- (2) Organi Zaštitnog fonda su Skupština, Upravni odbor i direktor.
- (3) Zaštitni fond ima statut kojim se uređuju:
- a) organizacija i način poslovanja,
 - b) upravljanje i rukovođenje,
 - c) finansiranje i finansijsko poslovanje,
 - d) druga pitanja u vezi s poslovanjem Zaštitnog fonda.
- (4) Agencija daje prethodnu saglasnost na statut Zaštitnog fonda, kao i na njegove izmjene i dopune.
- (5) Nadzor nad poslovanjem Zaštitnog fonda obavlja Agencija shodno odredbama propisa o osiguranju.

Član 60. **(Članstvo i izvori financiranja Zaštitnog fonda)**

- (1) Članovi Zaštitnog fonda su sva društva za osiguranje koja u Federaciji obavljaju vrste osiguranja iz člana 2. stava (1) tač. a) i b) ovog zakona, bez obzira na to da li im je sjedište registrovano u Federaciji ili izvan nje.
- (2) Izvori finansiranja Zaštitnog fonda su:
- a) članarine, iz kojih se finansiraju troškovi poslovanja Zaštitnog fonda (troškovi administracije)
 - b) doprinosi, iz kojih se finansiraju naknade šteta za namjenu izvršavanja obaveza iz člana 66. ovog zakona.
- (3) Članarinu iz stava (2) tačka a) ovog člana dužni su plaćati svi članovi Zaštitnog fonda, u jednakom iznosu, a visinu godišnje članarine određuje Upravni odbor Zaštitnog fonda, svake poslovne godine, u skladu sa projekcijom troškova administracije Zaštitnog fonda, uz prethodnu saglasnost Agencije.
- (4) Doprinosi iz stava (2) tačka b) ovog člana dužni su plaćati svi članovi Zaštitnog fonda, a koji su zasnovani na procentu fakturiranih godišnjih premija osiguranja od autoodgovornosti i premija za osiguranje putnika u javnom prijevozu.
- (5) Visina i rokovi za uplatu doprinosa iz stava (2) tačka b) ovog člana određuju se godišnje, odlukom Agencije, koja se objavljuje u „Službenim novinama Federacije BiH“.
- (6) Agencija je ovlaštena da visinu već utvrđenih doprinosa iz stava (5) ovog člana mijenja i prilagođava potrebama Zaštitnog fonda, u cilju osiguranja ostvarivanja funkcija Zaštitnog fonda iz člana 66. ovog zakona.
- (7) Članovima koji tekuće finansijske godine dobiju dozvolu za rad u vrsti osiguranja putnika u javnom prijevozu ili u vrsti osiguranja od autoodgovornosti Agencija određuje paušalni iznos kao prvi doprinos u Zaštitni fond.

Član 61. **(Upravljanje sredstvima Zaštitnog fonda)**

- (1) Zaštitni fond dužan je odvojeno planirati i knjigovodstveno evidentirati unutar prihoda članarine i doprinosa, a unutar rashoda troškove administracije Zaštitnog fonda i troškove izvršavanja obaveza Zaštitnog fonda prema oštećenim licima, u skladu sa ovim zakonom.
- (2) Zaštitni fond dužan je voditi i evidentirati podatke o štetama i o tome izvještavati Agenciju.

(3) Zaštitni fond dužan je Agenciji dostaviti nerevidirane godišnje finansijske izvještaje do kraja februara tekuće godine za prethodnu godinu, a polugodišnje finansijske izvještaje najkasnije do 31. jula tekuće godine.

(4) Zaštitni fond dužan je Agenciji dostaviti revidirane godišnje finansijske izvještaje za prethodnu godinu, zajedno s izvještajem ovlaštenog revizora i godišnjim izvještajem o poslovanju, najkasnije do 31. maja tekuće godine.

(5) Zaštitni fond dužan je Agenciji dostavljati izvještaj s podacima o uplaćenim članarinama i doprinosima, najkasnije do 30. novembra tekuće godine.

(6) Agencija propisuje pravila poslovanja i izvještavanja Zaštitnog fonda.

Član 62. **(Skupština Zaštitnog fonda)**

(1) Skupštinu Zaštitnog fonda čine ovlaštena lica članova Zaštitnog fonda.

(2) Skupština Zaštitnog fonda donosi odluke dvotrećinskom većinom ukupnog broja glasova članova Zaštitnog fonda.

(3) Skupština Zaštitnog fonda:

a) donosi statut i druge opće akte od značaja za poslovanje,

b) donosi finansijski plan i usvaja finansijske izvještaje,

c) imenuje i razrješava članove Upravnog odbora Zaštitnog fonda,

d) odlučuje o ugovaranju osiguranja Zaštitnog fonda, kojim se pokriva nesolventnost njenih članova u pogledu izvršavanja njihovih obaveza prema Zaštitnom fondu.

(4) Odlukom Agencije određuje se broj glasova koji svaki od članova ima u Skupštini Zaštitnog fonda u srazmjeri s visinom uplaćenih doprinosa svakog od članova Zaštitnog fonda u prethodnoj godini.

(5) Odluka iz stava (4) ovog člana objavljuje se u „Službenim novinama Federacije BiH“.

(6) Svaki član Skupštine Zaštitnog fonda ima jedan glas na svakih 4.000.000,00 KM obračunate premije za vrste osiguranja na osnovu kojih društva za osiguranje uplaćuju doprinose.

(7) Članovi Skupštine Zaštitnog fonda koji imaju premiju manju od 4.000.000,00 KM imaju pravo na jedan glas.

Član 63. **(Upravni odbor Zaštitnog fonda)**

(1) Zaštitnim fondom upravlja Upravni odbor, koji se imenuje na period od četiri godine, uz prethodnu saglasnost Agencije.

(2) Upravni odbor Zaštitnog fonda ima pet članova.

(3) Jedan član Upravnog odbora Zaštitnog fonda imenuje se iz reda zaposlenih u Federalnom ministarstvu finansija, a četiri člana imenuju se na prijedlog društava za osiguranje iz društava za osiguranje ili iz reda stručnjaka iz oblasti privrednog prava, osiguranja ili finansija, nezavisnih od društava za osiguranje.

Član 64. **(Uslovi za imenovanje člana Upravnog odbora Zaštitnog fonda)**

Za člana Upravnog odbora Zaštitnog fonda može biti imenovano lice koje:

- a) ima VSS-VII stepen stručne spreme, odnosno visoko obrazovanje prvog ciklusa (koji se vrednuje sa 240 ECTS bodova) ili drugog ili trećeg ciklusa Bolonjskog sistema studiranja i najmanje tri godine radnog iskustva u oblasti osiguranja,
- b) nije pravosnažno osuđeno za krivična djela protiv imovine, krivična djela protiv privrede, poslovanja i sigurnosti platnog prometa ili bilo koje drugo krivično djelo propisano zakonom u vezi s obavljanjem njihove profesionalne djelatnosti,
- c) u posljednjih pet godina nije bio član uprave, nadzornog odbora ili organa koji obavlja nadzor u društvu za osiguranje nad kojim je otvoren ili proveden postupak likvidacije ili stečaja.

Član 65. **(Direktor Zaštitnog fonda)**

- (1) Direktor Zaštitnog fonda organizuje rad i rukovodi poslovanjem, predstavlja i zastupa Zaštitni fond, izvršava odluke Upravnog odbora i odgovara za zakonit rad Zaštitnog fonda.
- (2) Direktor Zaštitnog fonda imenuje se na period od četiri godine.
- (3) Na postupak i uslove za izbor i imenovanje direktora Zaštitnog fonda kao i oduzimanja saglasnosti za funkciju direktora Zaštitnog fonda shodno se primjenjuju odredbe zakona koji regulira oblast osiguranja, koje se odnose na članove uprave u društvu za osiguranje.
- (4) Upravni odbor Zaštitnog fonda, po prethodno pribavljenoj saglasnosti Agencije, imenuje direktora Zaštitnog fonda.
- (5) Lice imenovano za direktora Zaštitnog fonda, a za čije imenovanje nije pribavljena saglasnost iz stava (4) ovog člana, ne može obavljati funkciju direktora Zaštitnog fonda.

Član 66. **(Namjena sredstava Zaštitnog fonda)**

- (1) Sredstva Zaštitnog fonda se koriste za izvršavanje obaveza Zaštitnog fonda po osnovu šteta prouzrokovanih trećem licima nastalim na teritoriji Federacije:
 - a) ako ih prouzrokuje nepoznato vozilo, samo ako je u pitanju nematerijalna šteta,
 - b) ako ih prouzrokuje vozilo čiji vlasnik nije zaključio ugovor o osiguranju od autoodgovornosti,
 - c) u slučaju da nije zaključen ugovor iz člana 2. stava (1) tačka a) ovog zakona,
 - d) u slučaju da štete iz ugovora iz člana 2. stava (1) tač. a) i b) ovog zakona nisu mogle biti nadoknađene iz stečajne mase društva za osiguranje.
- (2) Izuzetno, u slučaju štete prouzrokovane nepoznatim vozilom, Zaštitni fond će nadoknaditi štetu na stvarima, ako je nadoknadio štetu zbog smrti ili teške tjelesne povrede nastale u istoj saobraćajnoj nesreći, a koje su zahtijevale bolničko liječenje u trajanju od najmanje pet dana, pri čemu oštećeni snosi učešće u šteti na stvarima u iznosu od 950,00 KM.

Član 67. **(Naknada štete)**

- (1) Naknada štete koju isplaćuje Zaštitni fond iz člana 66. ovog zakona ne može prelaziti iznose osiguranih svota iz čl. 20. i 27. ovog zakona.

(2) Ako postoji više oštećenih lica i ako ukupna naknada prelazi iznos naveden u čl. 20. i 27. ovog zakona, iznos naknada se srazmjerno smanjuje.

Član 68.
(Primjena pojedinih odredbi ovog zakona na Zaštitni fond)

Odredbe čl. 13., 14., 15., 16. i 17. ovog zakona na odgovarajući način primjenjuju se u slučaju kada je za naknadu štete, u skladu sa odredbama ovog zakona, nadležan Zaštitni fond.

Član 69.
(Regresni zahtjevi)

(1) Pravna lica koja obavljaju poslove zdravstvenog, penzijskog i invalidskog osiguranja, kao i druga pravna i fizička lica koja su na bilo koji način neposredno oštećenom licu nadoknadila štetu ili dio štete, imaju pravo na povrat isplaćenog iznosa, odnosno mogu isticati regresne zahtjeve prema Zaštitnom fondu.

(2) Zaštitni fond preuzima prava oštećene strane prema pravnim licima koje obavljaju poslove zdravstvenog, penzijskog i invalidskog osiguranja, kao i drugim pravnim i fizičkim licima do iznosa koji je Zaštitni fond isplatio oštećenom licu.

(3) Zaštitni fond ima pravo na naknadu od lica koje je odgovorno za štetu, tj. od vozača koji nije bio osiguran, najviše do iznosa 12 prosječnih neto plaća u Federaciji prema posljednjim podacima na dan isplate štete.

(4) Ako Zaštitni fond isplati štetu koju prouzrokuje nepoznato vozilo, te se naknadno pronađe odgovorno lice i vozilo čijom je upotrebom prouzrokovana šteta i utvrdi se odgovorno društvo za osiguranje, Zaštitni fond ima pravo na naknadu do isplaćenog iznosa štete i opravdanih troškova od odgovornog društva za osiguranje na dan isplate štete.

(5) U slučaju pronalaska odgovornog lica iz stava (4) ovog člana, nadležno kantonalno ministarstvo unutrašnjih poslova o tome obavještava Zaštitni fond.

POGLAVLJE VII. NADZOR

Član 70.
(Nadzor)

(1) Nadzor nad primjenom odredbi ovog zakona i akata donesenih na osnovu ovog zakona, u dijelu koji se odnosi na društva za osiguranje, podružnice društava za osiguranje iz RS koje obavljaju djelatnost na teritoriji Federacije i Zaštitni fond, obavlja Agencija.

(2) Subjekt nadzora iz stava (1) ovog člana dužan je ovlaštenom licu Agencije, na njegov zahtjev, omogućiti obavljanje pregleda poslovanja, odnosno omogućiti pregled poslovnih knjiga, poslovne dokumentacije i evidencija u obimu potrebnom za obavljanje pojedinog nadzora.

(3) Upravni nadzor nad provođenjem drugih odredbi ovog zakona koje se odnose na obavezna osiguranja u saobraćaju u okviru svoje nadležnosti obavljaju nadležni organi uprave.

(4) Inspekcijski nadzor nad primjenom odredbi zakona nad kojima upravni nadzor obavljaju organi iz stava (2) ovog člana obavlja uprava za inspekcijske poslove, posredstvom nadležnog inspektorata i inspektora, zavisno od djelatnosti, odnosno vrste saobraćaja u kojim se obavlja nadzor.

Član 71. (Mjera nadzora)

- (1) Ako Agencija u nadzoru utvrdi da društvo za osiguranje obračunava i naplaćuje premiju osiguranja od autoodgovornosti suprotno važećim tarifama premija, može tom društvu za osiguranje privremeno zabraniti zaključivanje ugovora o osiguranju od autoodgovornosti, a u skladu sa zakonom koji regulira oblast osiguranja.
- (2) Kršenjem važećih tarifa premija iz stava (1) ovog člana smatrat će se i povrat novca i druga posredna ili neposredna davanja osiguraniku u vezi sa zaključenim ugovorom o osiguranju i naplaćenom premijom.
- (3) Mjera nadzora iz stava (1) ovog člana može se izreći u trajanju od 30 do 180 dana.
- (4) O izrečenoj mjeri nadzora iz stava (1) ovog člana obavještava se nadležni organ za registraciju vozila i vođenje evidencija o saobraćajnim nesrećama u Federaciji.
- (5) Ako član Zaštitnog fonda ne poštuje odredbe člana 60. ovog zakona i ako nakon izrečene mjere od strane Agencije ponovo dođe u kašnjenje sa plaćanjem obaveza, Agencija oduzima dozvolu za rad u vrsti osiguranja putnika u javnom prijevozu, odnosno u vrsti osiguranja od autoodgovornosti.
- (6) U slučaju oduzimanja dozvole iz stava (5) ovog člana, nova dozvola tom društvu za osiguranje može se izdati nakon isteka jedne godine od dana oduzimanja dozvole i nakon izvršavanja obaveza zbog kojih je dozvola oduzeta.

POGLAVLJE VIII. KAZNE NE ODREDBE

Član 72. (Prekršaji vlasnika prijevoznog sredstva i vozača)

- (1) Novčanom kaznom od 2.500,00 KM kaznit će se za prekršaj pravno lice vlasnik prijevoznog sredstva ako upotrebljava prijevozno sredstvo u saobraćaju, a ne zaključi ugovor o osiguranju od autoodgovornosti, odnosno ugovor o osiguranju od odgovornosti za štetu prouzrokovanu trećim licima upotrebom plovila (član 22. stav (1) i član 56. stav (1) ovog zakona).
- (2) Novčanom kaznom od 500,00 KM kaznit će se za prekršaj iz stava (1) ovog člana odgovorno lice u pravnom licu.
- (3) Novčanom kaznom od 500,00 KM kaznit će se za prekršaj iz stava (1) ovog člana poduzetnik vlasnik prijevoznog sredstva.
- (4) Novčanom kaznom od 300,00 KM kaznit će se za prekršaj iz stava (1) ovog člana fizičko lice vlasnik prijevoznog sredstva.
- (5) Novčanom kaznom od 100,00 KM kaznit će se za prekršaj vozač koji za vrijeme upotrebe prijevoznog sredstva u saobraćaju nema policu osiguranja ili drugi dokaz o zaključenom ugovoru o obaveznom osiguranju ili ih na zahtjev ovlaštenog službenog lica ne da na uvid (član 7. stav (1) ovog zakona).
- (6) Novčanom kaznom od 300,00 KM kaznit će se za prekršaj vozač vozila strane registracije ako na teritoriji Federacije upotrebljava vozilo, a nema ili, na zahtjev ovlaštenog lica u Federaciji, ne da na uvid međunarodnu potvrdu o postojanju osiguranja od autoodgovornosti važeću na teritoriji država članica Sistema zelene karte ili policu osiguranja od autoodgovornosti zaključenu na granici (čl. 47. i 48. ovog zakona).

Član 73.

(Prekršaji vlasnika prijevoznog sredstva odnosno prijevoznika)

- (1) Novčanom kaznom od 2.500,00 KM do 7.500,00 KM kaznit će se za prekršaj pravno lice vlasnik prijevoznog sredstva, odnosno prijevoznik koji koristi prijevozno sredstvo za javni prijevoz putnika, a nema zaključen ugovor o osiguranju putnika u javnom prijevozu od posljedica nesretnog slučaja (član 18. stav (1) ovog zakona).
- (2) Novčanom kaznom od 500,00 KM do 1.500,00 KM kaznit će se za prekršaj iz stava (1) ovog člana odgovorno lice u pravnom licu.
- (3) Novčanom kaznom od 500,00 KM do 1.500,00 KM kaznit će se za prekršaj iz stava (1) ovog člana poduzetnik vlasnik prijevoznog sredstva, odnosno prijevoznik.
- (4) Novčanom kaznom od 500,00 KM do 1.500,00 KM kaznit će se za prekršaj pravno lice vlasnik prijevoznog sredstva, odnosno prijevoznik koji koristi prijevozno sredstvo za javni prijevoz putnika ako u prijevoznom sredstvu na vidnom mjestu nije naznačio podatke o zaključenom ugovoru o osiguranju putnika u javnom prijevozu od posljedica nesretnog slučaja (član 18. stav (4) ovog zakona).
- (5) Novčanom kaznom od 200,00 KM do 600,00 KM kaznit će se za prekršaj iz stava (4) ovog člana odgovorno lice u pravnom licu.
- (6) Novčanom kaznom od 200,00 KM do 600,00 KM kaznit će se za prekršaj iz stava (4) ovog člana poduzetnik vlasnik prijevoznog sredstva, odnosno prijevoznik.

Član 74.

(Prekršaji društva za osiguranje)

- (1) Novčanom kaznom od 15.000,00 KM do 50.000,00 KM kaznit će se za prekršaj društvo za osiguranje ako:
 - a) zaključi ugovor o obaveznom osiguranju suprotno odredbama ovog zakona, uslovima osiguranja, tarifama i cjenovnicima osiguranja (član 9. stav (1) ovog zakona),
 - b) odbije ponudu za zaključivanje ugovora o obaveznom osiguranju, a osiguranik prihvata uslove pod kojima društvo za osiguranje obavlja tu vrstu osiguranja (član 9. stav (3) ovog zakona),
 - c) ugovori osigurane sume niže od propisanih (član 9. stav (4), član 20., član 27. st. (1), čl. 54. i 57. ovog zakona),
 - d) ne postupi po nalogu Agencije u vezi s usaglašavanjem uslova osiguranja i tarifa premija s ovim zakonom, aktima Agencije, aktuarskim načelima i pravilima struke (član 11. stav (10) ovog zakona),
 - e) ne postupi u skladu sa pravilima postupka i rokovima za rješavanje odštetnog zahtjeva (član 13. stav (1) i član 14. st. (2), (3), (4) i (6) ovog zakona),
 - f) ne izvršava obaveze prema Zaštitnom fondu (član 60. st. (3) i (4) ovog zakona).
- (2) Novčanom kaznom od 5.000,00 KM do 15.000,00 KM kaznit će se za prekršaj iz stava (1) ovog člana odgovorno lice u društvu za osiguranje.
- (3) Novčanom kaznom od 10.000,00 KM do 25.000,00 KM kaznit će se za prekršaj društvo za osiguranje ako:
 - a) kod zaključivanja ugovora o obaveznom osiguranju ne uruči ugovaraču osiguranja, odnosno osiguraniku uslove osiguranja (član 9. stav (2) ovog zakona),
 - b) ne obavijesti nadležni organ o raskidu ugovora o obaveznom osiguranju prije isteka osiguranog perioda (član 9. stav (6) ovog zakona),

- c) ne donese uslove osiguranja i tarife premija za vrste obaveznih osiguranja u saobraćaju ili ih ne dostavi Agenciji s propisanom dokumentacijom i u propisanom roku (član 11. st. (1), (3), (8) i (9) ovog zakona),
 - d) ne učini javno dostupnim uslove osiguranja za vrste obaveznih osiguranja u saobraćaju (član 11. stav (11) ovog zakona),
 - e) ne prikuplja, ne obrađuje i ne čuva lične i druge podatke, te ne formira i ne vodi bazu podataka na propisan način (član 17. ovog zakona),
 - f) u postupku rješavanja odštetnog zahtjeva ne postupa na način propisan zakonom i pravilima postupka rješavanja odštetnih zahtjeva (član 13. st. (2), (3), (5) i (6) ovog zakona),
 - g) ne dostavlja podatke Agenciji na propisani način (član 51. stav (6) ovog zakona).
- (4) Novčanom kaznom od 3.000,00 KM do 7.500,00 KM kaznit će se za prekršaj iz stava (3) ovog člana odgovorno lice u društvu za osiguranje.

Član 75. (Prekršaji odgovornog lica u Zaštitnom fondu)

- (1) Novčanom kaznom od 5.000,00 KM do 15.000,00 KM kaznit će se za prekršaj odgovorno lice u Zaštitnom fondu ako Zaštitni fond:
- a) ne postupi u skladu sa pravilima postupka i rokovima za rješavanje odštetnog zahtjeva (član 13. stav (1) i član 14. st. (2), (3), (4) i (6) i član 68. ovog zakona),
 - b) kod planiranja i knjigovodstvenog evidentiranja ne postupi u skladu sa propisanim pravilima (član 61. st. (1) i (6) ovog zakona),
 - c) ako ne omogući obavljanje nadzora od strane Agencije (član 70. stav (2) ovog zakona).
- (2) Novčanom kaznom u iznosu od 3.000,00 KM do 7.500,00 KM kaznit će se za prekršaj odgovorno lice u Zaštitnom fondu ako Zaštitni fond:
- a) u postupku rješavanja odštetnog zahtjeva ne postupa na način propisan zakonom i pravilima postupka rješavanja odštetnih zahtjeva (član 13. st. (2), (3), (5) i (6) i član 68. ovog zakona),
 - b) ne vodi i ne evidentira podatke o šteti i o tome ne izvještava Agenciju (član 61. st. (2) i (6) ovog zakona),
 - c) ne dostavi Agenciji nerevidirane i revidirane finansijske izvještaje u propisanim rokovima (član 61. st. (3) i (4) ovog zakona),
 - d) ne dostavi Agenciji izvještaj s podacima o uplaćenim članarinama i doprinosima u propisanom roku (član 61. st. (5) i (6) ovog zakona).

POGLAVLJE IX. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 76. (Donošenje akata)

- (1) Društvo za osiguranje će donijeti akte iz člana 11. stav (1) ovog zakona u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (2) Do donošenja akata iz člana 11. stava (1) ovog zakona primjenjuju se Uslovi osiguranja od autoodgovornosti i Premijski sistem X-AO za osiguranje od autoodgovornosti koje su društva za osiguranje primjenjivala od 1998. godine.
- (3) Agencija će donijeti akte iz člana 11. stava (2) ovog zakona u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(4) Do donošenja akata iz člana 11. stava (2) ovog zakona primjenjuje se Uslovi osiguranja od autoodgovornosti i Premijski sistem X-AO za osiguranje od autoodgovornosti koje su društva za osiguranje primjenjivala od 1998. godine.

Član 77. (Usklađivanje poslovanja)

(1) Društva za osiguranje i Zaštitni fond dužni su uskladiti svoje poslovanje s odredbama ovog zakona u roku od 90 dana od dana njegovog stupanja na snagu, izuzev ako odredbama ovog zakona za pojedina pitanja nije određen drugi rok.

(2) Društvo za osiguranje dužno je formirati bazu podataka iz člana 17. stava (1) ovog zakona u roku od 120 dana od dana stupanja na snagu akta Agencije iz člana 17. stava (5) ovog zakona.

Član 78. (Primjena akata)

(1) Agencija će donijeti akte propisane ovim zakonom u roku od 90 dana od dana njegovog stupanja na snagu.

(2) Do donošenja akata iz stava (1) ovog člana primjenjuju se akti koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona, ako nisu u suprotnosti s ovim zakonom.

(3) Izuzetno od stava (1) ovog člana, Agencija će donijeti akt iz člana 11. stava (5) ovog zakona u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 79. (Okončanje pokrenutih postupaka za naknadu štete)

Postupci koji nisu okončani do stupanja na snagu ovog zakona, okončat će se po propisima koji su važili u vrijeme podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava za naknadu štete.

Član 80. (Prestanak važenja propisa)

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaju da važe Zakon o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti („Službene novine Federacije BiH“, broj: 24/05) i čl. 69. do 72. i 93. do 95. Zakona o osiguranju imovine i lica („Službene novine Federacije BiH“, br. 2/95, 7/95, 6/98 i 41/98).

Član 81. (Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje Zakona je u članu III. 1. tačka c. koji je izmijenjen amandmanima VIII, LXXXIX i CVI i članku IV. A 20. (1) d) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, prema kojima je u isključivoj nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija) donošenje propisa o finansijama i finansijskim institucijama Federacije i fiskalna politika Federacije, a Parlament Federacije BiH uz ostala ovlaštenja predviđena Ustavom, odgovoran je za donošenje zakona o vršenju dužnosti u federalnoj vlasti.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Razlozi za donošenje ovog zakona sadržani su u potrebi deregulacije i liberalizacije cijena obaveznog osiguranja od odgovornosti za vozila, a u cilju očuvanja stabilnosti i nesmetanog funkcioniranja sektora osiguranja. Imajući u vidu da je Zakon kojim se uređuje osiguranje od odgovornosti za motorna vozila, ostala obavezna osiguranja od odgovornosti, obrazovanje i ovlaštenja Zaštitnog fonda FBiH i prekršajne kazne za lica koja postupaju suprotno odredbama ovog zakona u FBiH, donesen 2005. godine, ukazala se potreba za njegovim inoviranjem, kao i za uređenjem osiguranja od odgovornosti i u drugim vidovima saobraćaja. Kod primjene Zakona u praksi pokazali su se određeni nedostaci koji su se manifestirali kroz teškoće u provođenju. Također, praksa je pokazala da pojedina rješenja nisu jasno i precizno regulirana što je dovodilo do pravne nesigurnosti oštećenog odnosno kruga lica kojima pripada pravo na naknadu (stradali u saobraćajnim nesrećama kao direktno oštećeni i njihove porodice odnosno lica kojima pravo na naknadu pripada shodno pozitivnim propisima kao posredno oštećenim čiji su se slučajevi rješavali arbitražno, bez jasnih i transparentnih kriterija.

Drugi razlog za donošenje novog Zakona je harmoniziranje na jedinstvenom tržištu osiguranju u cijeloj BiH, s obzirom da je Republika Srpska donijela novi Zakon u 2015. godini, te je u tom cilju Upravni odbor Agencije za osiguranje u Bosni i Hercegovini 4. oktobra 2016. godine usvojio Smjernicu za ocjenu usaglašenosti zakona o obaveznim osiguranjima u saobraćaju FBiH/RS. Ovom Smjernicom utvrđeni su kriteriji kojih će se pridržavati Upravni odbor Agencije za osiguranje u Bosni i Hercegovini u postupku ocjene usaglašenosti zakona o obaveznim osiguranjima u saobraćaju Federacije i RS. Ova smjernica će ujedno usmjeravati obrađivače zakona u postupku izrade propisa. Tačkom 4.3. ove Smjernice je predviđena postepena liberalizacija obaveznog osiguranja od autoodgovornosti.

Dodatni razlog za donošenje jednog ovakvog zakona je i usklađivanje predmetne oblasti sa zakonodavstvom i pravnim stečevinama EU. Naime, Bosna i Hercegovina je 16. juna 2008. godine potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SPP) s Evropskom unijom. Potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju po prvi put je uspostavljen formalni ugovorni odnos između BiH i Evropske unije. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju je stupio na snagu 1. juna 2015. godine nakon što su Predsjedništvo BiH i oba doma Parlamentarne skupštine BiH potvrdili i usvojili izjavu o opredijeljenosti institucija BiH za provođenje neophodnih reformi u okviru pristupanja EU. Potpisivanjem i stupanjem na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju BiH je preuzela obavezu usklađivanja nacionalnog zakonodavstva s EU pravnom stečevinom. Osim sistemskog reguliranja

predmetne oblasti cilj ovog zakona je da se, poštujući ustavno-pravnu strukturu BiH kao i uvažavajući posebnost i stepen razvoja tržišta osiguranja u BiH nastavi usaglašavanje s zakonodavstvom Evropske unije.

Tako da se ovim zakonom uređuju obavezna osiguranja u saobraćaju koja se odnose na osiguranje putnika u javnom prijevozu od posljedica nesretnog slučaja, osiguranje vlasnika vozila od odgovornosti za štetu prouzrokovanu trećim licima, osiguranje vlasnika zrakoplova od odgovornosti za štetu prouzrokovanu trećim licima i putnicima i osiguranje vlasnika plovila na motorni pogon od odgovornosti za štetu prouzrokovanu trećim licima. Kao novina uvodi se postepena liberalizacija cijena obaveznog osiguranja od odgovornosti za vozila.

Zakonom se na jedan sistemski i sveobuhvatan način uređuju obavezna osiguranja u saobraćaju u Federaciji BiH.

Obavezno osiguranje od autoodgovornosti ima dominantno učešće u ukupno obračunatoj premiji na tržištu neživotnih osiguranja Federacije BiH (oko 60% u 2016. godini). Ova vrsta osiguranja ima i poseban društveni značaj, imajući u vidu broj vozila, broj saobraćajnih nesreća i ukupne štetne posljedice koje nastaju po tom osnovu. Visina premije osiguranja od autoodgovornosti još uvijek se određuje administrativno, što znači da ne postoji sloboda društava za osiguranje da ocjenjuju rizik i samostalno određuju cijenu osiguranja od autoodgovornosti, kao ni da vrše izmjene u obimu pokrivača.

Osnovni problem koji je već duži period prisutan u provođenju ove vrste osiguranja je nepoštivanje administrativno utvrđene premije, tj. odredbi zajedničkog premijskog sistema autoodgovornosti i to kroz nelojalnu konkurenciju (kroz posredno i neposredno davanje nedozvoljenih popusta, raznim nedozvoljenim radnjama koje se kasnije različito knjigovodstveno evidentiraju, plaćanju tehničkog pregleda osiguranicima, davanju bonova za gorivo, gotovinskim isplatama putem blagajni po različitim osnovama, davanjem „gratis polica“ i sl.). Navedeno utječe na porast troškova provođenja osiguranja, te dovodi do slabljenja finansijskog položaja društava za osiguranje i, u krajnjem, do nemogućnosti naknade štete osiguraniku u slučaju nastanka osiguranog slučaja, budući da se premija osiguranja ne utvrđuje u skladu sa procjenom rizika.

Odredbe zakona predviđaju postepenu deregulaciju i liberalizaciju cijena osiguranja od autoodgovornosti, a ovaj model je još 2014. godine pozitivno ocijenjen i od FSAP misije (Aide-Mémoire) Procjene stanja finansijskog sektora Bosne i Hercegovine¹.

Polazeći od zahtjeva uspostavljanja sistema ranog upozorenja i uvođenja supervizije bazirane na riziku, kao preduslova osiguranja systemske stabilnosti sektora osiguranja, predlaže se postepena i fazna deregulacija, tj. liberalizacija cijena osiguranja od autoodgovornosti, u periodu od šest godina, a što će na kraju dovesti do potpune liberalizacije cijena usluga osiguranja autoodgovornosti i to na način da u prve tri godine Agencija za nadzor donosi zajedničku tarifu premija i cjenovnik za osiguranje od autoodgovornosti koja će važiti i biti obavezujuća u ovom periodu, a u naredne tri godine na snagu bi stupila tzv. djelimična deregulacija koja bi se ogledala u tome da Agencija za nadzor, kao regulator na tržištu, osiguravajućim društvima

¹ U periodu od 29.10. do 18.11.2014. godine, Međunarodni monetarni fond i Svjetska banka vršili su Procjenu stanja finansijskog sektora Bosne i Hercegovine (FSAP).

daje saglasnosti na njihove vlastite tarife premija i cjenovnik za osiguranje od autoodgovornosti, ali koje moraju biti usklađene s propisima o osiguranju, aktima Agencije, aktuarskim načelima i pravilima struke. Po isteku perioda od šest godina od dana stupanja na snagu ovog zakona doći će do potpune liberalizacije i slobodnog formiranja cijena usluga osiguranja.

Ovaj proces će nužno po sebi dovesti do povoljnijeg položaja osiguranika odnosno krajnjih korisnika i istovremeno osigurati punu primjenu koncepta slobodnog tržišta i usklađivanja domaćeg zakonodavstva u ovoj oblasti sa zakonodavstvom i Direktivama EU koje reguliraju ovu oblast.

Sistem slobodnog određivanja cijena osiguranja od autoodgovornosti je u skladu sa načelima funkcioniranja slobodnog tržišta, kao i zahtjevima direktiva Evropske unije. Uvođenjem sistema slobodnog određivanja cijena osiguranja od autoodgovornosti, domaće tržište osiguranja postalo bi konkurentnije, a to bi, između ostalog, moglo dovesti do fluktuacije cijena osiguranja od autoodgovornosti, a time i promjena u prihodima od premija osiguranja (pad prihoda). Posmatrajući zemlje u okruženju koje su već uvele sistem slobodnog određivanja cijena osiguranja od autoodgovornosti, uočen je pad cijene osiguranja, a to upućuje da će sama liberalizacija biti povoljna i za korisnike proizvoda osiguranja. Očekuje se da će u dugom roku doći do uspostavljanja optimalnog nivoa cijena osiguranja od autoodgovornosti, u skladu s preuzetim rizikom. Nadalje, ostvareni prihodi od premije osiguranja, kao i troškovi provođenja osiguranja bi se realnije iskazivali, tj. dobila bi se realnija slika finansijskog stanja društva za osiguranje. Također, očekuje se da će društva za osiguranje, imajući u vidu značajne troškove provođenja osiguranja (režijski dodatak iznosi do 30% bruto premije osiguranja), u cilju zadržavanja svoje pozicije na tržištu, regulirati troškove i poslovanje prilagoditi novim uslovima.

Kako bi se amortizirali eventualni negativni efekti uvođenja sistema slobodnog određivanja cijena osiguranja od autoodgovornosti, zakon predviđa da i u periodu djelimične i potpune liberalizacije, društva za osiguranje, uz tarifu premija, dostavljaju Agenciji za nadzor:

- 1) tehničke osnove koje upotrebljava pri utvrđivanju tarifa premija, kao i
- 2) pozitivno mišljenje ovlaštenog aktuaru o adekvatnosti premija za trajno ispunjavanje svih obaveza društva za osiguranje iz ugovora o osiguranju.

U slučaju utvrđene nedovoljnosti premije za trajno izvršavanje obaveza društava, nadzorni organ, tj. Agencija za nadzor, pored redovnih mjera nadzora, kao što su zahtjevi za dokapitalizacijom, ima nadležnost i da zahtijeva izmjene, odnosno dopune uslova osiguranja i tarifa premija.

Svakako, jedno od ključnih i važnijih pitanja je pravo na naknadu nematerijalne štete kao vida novčane naknade radi tjelesnih povreda do kojih dolazi u saobraćajnim nesrećama. Ne tako davno su se u pravnoj teoriji vodile rasprave o pravnoj-etičkoj prirodi i opravdanosti ove vrste zahtjeva, mogućnosti objektivnog ustanovljavanja visine same štete, mogućnosti utvrđivanja odgovarajuće naknade za takvu štetu, krugu lica koja na nju imaju pravo i sl. Danas, kada je pravo na naknadu nematerijalne štete neupitno i dalje se, možda više nego ikad, suočavamo s problematikom na koji način objektivno ustanoviti samu visinu ovog vida štete i odgovarajuće naknade.

Pravična novčana naknada za nematerijalnu štetu ne dosuđuje se zato što novac predstavlja njenu cijenu, već zato što se želi omogućiti oštećenom da njenim

posredstvom pribavi sebi neko zadovoljstvo i da na taj način, što je moguće potpunije, uspostavi narušenu psihičku i emocionalnu ravnotežu. Kod ovakvog stanja stvari jasno je da je ovako nešto veoma teško "precizno" normirati, ali je praksa i doktrina isto tako ukazala da je neophodno pronaći prihvatljiv modul kojim bi se poštivali određeni pravni standardi, koji bi, pored interesa oštećenog pojedinca izražavali interese i same društvene zajednice. Osnovni cilj datih normativnih rješenja kroz ovaj zakon je ujednačavanje sveprisutne razlike u novčanim naknadama ove vrste i sprečavanje arbitrarnosti sudova pri dosuđivanju iznosa ovih naknada. Postulat je jasan - da se za manje posljedice trebaju dosuđivati manji iznosi naknade štete, a za teške treba dosuđivati veće iznose naknade.

U interesu podizanja stepena pravne sigurnosti i jednakopravnosti oštećenih lica odnosno svih učesnika postupka, ovim zakonom se nastojalo dati najbolje normativno uređenje predmetne oblasti kao i adekvatna zakonska rješenja.

Prije svega, uvođenjem Okvirnih kriterija za utvrđivanje prava na odštetu kao sastavnim dijelom zakona predviđaju se vrste, načini, kriteriji i novčano vrednovanje naknade štete. Kriteriji i novčano vrednovanje naknade štete su koncipirani upravo na način da omogućuje ravnopravnost i jednakost oštećenih lica prilikom ostvarivanja samog prava na novčanu naknadu uz istovremeno uvažavanje načela individualizacije i osobitosti svakog pojedinog slučaja.

Ponuđeno zakonsko rješenje u velikoj mjeri prati i uvažava dosadašnje tekovine pravnog sistema uz znatna poboljšanja kojima se izbjegava dosadašnja negativna praksa da se oštećenim licima za identične ili skoro identične povrede odnosno posljedice do kojih su te povrede dovele dosuđuju različite novčane naknade.

Načelo odštetnog prava u potpunosti dolazi do izražaja jer su omogućeni uslovi da za istu povredu lice ostvaruje jednako pravo.

Upravo zbog svoje neprocjenjivosti u novcu, neimovinska šteta stvara ozbiljne poteškoće pri utvrđivanju visine novčane naknade što dovodi i do stvaranja pravne nesigurnosti. Trenutno je procjena visine ovog vida štete prepuštena na slobodnu ocjenu sudovima. Polje jedne takve ocjene vrlo je široko što za posledicu ima različitu sudsku praksu između različitih sudova (entitetskih, kantonalnih i općinskih), ali veoma često i u okviru istog suda.

U zakonu je kroz Kriterije za utvrđivanje prava na odštetu uvaženo načelo individualizacije odštete, tako da u određenim granicama ne ugrozi načelo ravnopravnost oštećenih lica. Pored toga, Kriteriji za utvrđivanje prava na odštetu kroz svoje odredbe istovremeno uvode prostor i za prilagođavanje visine iznosa naknade u određenim rasponima, na više ili manje, ovisno o osobitosti svakog pojedinog slučaja i na taj način omogućavaju individualizaciju naknade.

S obzirom da se naknade isplaćuju iz sredstava koje se ostvare od premije osiguranja predviđeno je i usklađivanje s prosječnom cijenom premije u slučajevima kada dođe do povećanja/smanjenja prosječne premije za 10%.

Primjenom ovakvog sistema, oštećeni će u svakom trenutku jasno i transparentno znati koliki mu iznos odštete pripada i u kojem roku će odšteta biti isplaćena te se zbog toga očekuje značajno manji pritisak na sudove i rješavanje najvećeg broja odštetnih zahtjeva u vansudskom (mirnom) postupku, nagodbom između osiguratelja i oštećenog lica.

Jedno od pitanja, direktno vezanih za pravo oštećenog lica na naknadu štete koje zakon posebno uređuje jeste postupak i rokovi rješavanja odštetnih zahtjeva. Utvrđivanje rokova za obradu šteta te sankcija društvu za osiguranje za nepravovremeno izvršavanje obaveze u obliku zatezних kamata pridonijet će bržoj obradi i likvidaciji šteta te isplati naknade za štete. U slučajevima kad nije moguće utvrditi visinu konačnog iznosa naknade štete u rokovima utvrđenim zakonom osiguravač je dužan o istom izvijestiti podnosioca zahtjeva za naknadu štete s navođenjem opravdanih razloga, ali i izvršiti obavezu isplate nespornog iznosa naknade štete oštećenom licu.

Oštećeno lice pravo na naknadu štete može ostvarivati i sudskim putem, s tim da se tužba podnesena protiv odgovornog osiguravača prije proteka utvrđenog roka smatra preuranjenom, jer je nužno prije omogućiti osiguravaču da izvrši svoju obavezu na način utvrđen odredbom ovog člana.

Odredbama Direktive 2009/103/EZ Evropskog parlamenta i Vijeća od 16. septembra 2009. godine vezano za osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenje obaveze osiguranja od takve odgovornosti propisano je da države članice donose odredbe kako bi osigurale da se, kad ponuda oštećenoj strani nije data u roku od tri mjeseca, plaća kamata na iznos naknade štete koju ponudi osiguravajuće društvo ili na iznos koji oštećenoj strani dodijeli sud. Zakonom se predviđa kraći rok za dostavljanje ponude oštećenoj strani od onog koji predviđa Direktiva 2009/103/EZ Evropskog parlamenta i Vijeća od 16. septembra 2009. godine i od trenutno propisanog roka na način da se ponuda oštećenoj strani mora podnijeti najduže u roku od šezdeset dana.

Također su precizirani postupci i rokovi za rješavanje odštetnih zahtjeva, definirana lica koja nemaju pravo na naknadu štete, definirani slučajevi u kojima osiguranik gubi prava iz osiguranja, zatim postepeno povećavanje osiguranih suma u periodu od godine dana nakon stupanja na snagu ovog zakona, te prijenos prava i obaveza iz ugovora o osiguranju na novog vlasnika u slučaju promjena vlasnika vozila za vrijeme trajanja osiguranja. Odredbama zakona je ukinut institut "respiro rok", kojim se prava i obaveze iz ugovora produžavaju za 15 dana nakon isteka ugovora, kao i redefiniran period na koji se zaključuje granično osiguranje.

Odredbama zakona se definiraju ostale vrste obaveznih osiguranja u saobraćaju: osiguranje putnika u javnom prijevozu od posljedica nesretnog slučaja, osiguranje vlasnika zrakoplova od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima i putnicima i osiguranje vlasnika plovila na motorni pogon od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima.

I na kraju, proširene su i nadležnosti Zaštitnog fonda Federacije BiH i u pogledu naknade štete na licima i stvarima koju prouzrokuje osoba iz inostranstva, a koje nije osiguralo svoju odgovornost za upotrebu vozila, i u pogledu naknade štete putnicima u javnom prijevozu, u slučaju da nije zaključen ugovor o osiguranju putnika u javnom prijevozu.

III. ANALIZA UTJECAJA PROPISA

III. 1 Ocjena trenutnog stanja i ciljevi koji se žele postići prijedlogom propisa

Obavezno osiguranje od autoodgovornosti ima dominantno učešće u ukupno obračunatoj premiji na tržištu neživotnih osiguranja Federacije BiH (oko 60% u 2016. godini). Ova vrsta osiguranja ima i poseban društveni značaj, imajući u vidu broj

vozila, broj saobraćajnih nesreća i ukupne štetne posljedice koje nastaju po tom osnovu. Visina premije osiguranja od autoodgovornosti još uvijek se određuje administrativno, što znači da ne postoji sloboda društava za osiguranje da ocjenjuju rizik i samostalno određuju cijenu osiguranja od autoodgovornosti, kao ni da rade izmjene u obimu pokrivača. Također, već duži period prisutan je problem u provođenju ove vrste osiguranja koji se ogleda u nepoštovanju administrativno utvrđene premije, tj. odredbi zajedničkog premijskog sistema autoodgovornosti i to kroz nelojalnu konkurenciju, te posredno i neposredno davanje nedozvoljenih popusta. Navedeno utječe na porast troškova provođenja osiguranja, te dovodi do slabljenja finansijskog položaja društava za osiguranje i, u krajnjem, do nemogućnosti naknade štete osiguraniku u slučaju nastanka osiguranog slučaja, budući da se premija osiguranja ne utvrđuje u skladu sa procjenom rizika.

Razlozi za donošenje ovog zakona sadržani su u potrebi deregulacije i liberalizacije cijena obaveznog osiguranja od odgovornosti za vozila, a u cilju očuvanja stabilnosti i nesmetanog funkcioniranja sektora osiguranja. Imajući u vidu da je zakon kojim se uređuje osiguranje od odgovornosti za motorna vozila, ostala obavezna osiguranja od odgovornosti, obrazovanje i ovlaštenja Zaštitnog fonda FBiH i prekršajne kazne za lica koja postupaju suprotno odredbama ovog zakona u FBiH, donesen 2005. godine, ukazala se potreba za njegovim inoviranjem, kao i za uređenje osiguranja od odgovornosti i u drugim vidovima saobraćaja. Kod primjene Zakona u praksi pokazali su se određeni nedostaci koji su se manifestirali kroz teškoće u provođenju. Također, praksa je pokazala da pojedina rješenja nisu jasno i precizno regulirana što je dovodilo do pravne nesigurnosti oštećenog odnosno kruga lica kojima pripada pravo na naknadu (stradali u saobraćajnim nesrećama kao direktno oštećeni i njihove porodice odnosno lica kojima pravo na naknadu pripada shodno pozitivnim propisima kao posredno oštećenim čiji su se slučajevi rješavali arbitražno, bez jasnih i transparentnih kriterija).

Zakonom se na jedan sistemski i sveobuhvatan način uređuju obavezna osiguranja u saobraćaju u Federaciji BiH.

III. 2 Proces konsultacija

Ministarstvo je u toku pripreme Zakona obavljalo i potrebne konsultacije s Agencijom za nadzor i s Udruženjem društava za osiguranje u Federaciji BiH.

Oba doma Parlamenta Federacije BiH razmatrala su nacrt zakona i donijeli zaključke o usvajanju nacrta i otvaranju javne rasprave u trajanju od 90 dana. Javna rasprava je zatvorena 4. augusta 2018. godine. U toku javne rasprave pristigle su primjedbe i sugestije vezane za tekst propisa.

Primjedbe i sugestije dostavljene su od strane:

- Udruženja društava za osiguranje u Federaciji Bosne i Hercegovine
- Agencije za nadzor osiguranja FBiH
- Central osiguranja d.d.
- Advokatskog društva Đonko d.o.o. Mostar

Najveći dio primjedbi i sugestija je prihvaćen i postao je sastavni dio teksta Zakona.

III. 3 Alternativna rješenja - identifikacija opcija

Moguće opcije

OPCIJA 1 - ne poduzimati ništa (nenormativno rješenje)

- cilj nije moguće postići nenormativnim rješenjem

OPCIJA 2: - (nenormativno rješenje)

- cilj nije moguće postići nenormativnim rješenjem

OPCIJA 3: - (normativno rješenje)

Izrada i donošenje Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju

OPCIJA 4: - (normativno rješenje)

- drugo normativno rješenje (izmjene i dopune postojećeg zakona) nije moguće

Analiza opcija

Opcija 1: Ne poduzimati ništa

Koristi: Nema koristi, jer cilj nije moguće postići nenormativnim rješenjem. Ova opcija nema značajne utjecaje na područje socijalne zaštite, područje zaštite okoliša i privredu.

Troškovi: Ova opcija nema značajne utjecaje na područje socijalne zaštite, područje zaštite okoliša i privrede.

Opcija 2: (nenormativno rješenje)

Koristi: Cilj nije moguće postići nenormativnim rješenjem. Ova opcija nema značajne utjecaje na područje socijalne zaštite, područje zaštite okoliša i privredu.

Troškovi: Cilj nije moguće postići nenormativnim rješenjem. Ova opcija nema značajne utjecaje na područje socijalne zaštite, područje zaštite okoliša i privredu.

Opcija 3: (normativno rješenje)

Koristi: Normativno rješenje bit će izvršeno kroz Zakon o obaveznom osiguranju u saobraćaju. Istim se djelimično usklađuje s Direktivom 2009/103/ES Evropskog parlamenta i Vijeća od 16. septembra 2009. godine o osiguranju od građanske odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i obaveznih osiguranja od te odgovornosti i Uredbom (ES) br. 785/2004 Evropskog parlamenta i Vijeća od 21. aprila 2004. godine o zahtjevima za prijevoznike u zračnom saobraćaju i operatore zrakoplova u vezi s osiguranjem. Ova opcija pridonijet će većoj zaštiti osiguranika, odnosno korisnika osiguranja, a samim time spriječiti poremećaje na tržištu obaveznih osiguranja čime se očekuje pozitivan utjecaj na privredu u cjelini, no isto neće imati značajan utjecaj na okoliš, održivi razvoj i s tim u vezi na zdravlje ljudi.

Troškovi: Usvajanjem zakona će proisteći određeni administrativni troškovi lica u djelatnosti osiguranja, koji će nastati u postupku usaglašavanja s novom regulativom, a opravdani su činjenicom da će to usaglašavanje donijeti daleko uređeniji sektor osiguranja.

Opcija 4: (normativno rješenje)

Koristi: Drugo normativno rješenje, odnosno izmjene i dopune Zakona o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti, potencijalno bi moglo biti korisno, no s obzirom na obiman broj

izmjena, odlučilo se pristupiti izradi novog Zakona. Ova opcija nema značajne utjecaje na područje socijalne zaštite, područje zaštite okoliša i privredu.

Troškovi: Drugo normativno rješenje, odnosno izmjene i dopune Zakona o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti, potencijalno bi moglo biti korisno, no s obzirom na obiman broj izmjena, odlučilo se pristupiti izradi novog Zakona. Ova opcija nema značajne utjecaje na područje socijalne zaštite, područje zaštite okoliša i privredu.

Jedino se donošenjem novog Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju može ostvariti cilj, a to je da se na jedan sistemski i sveobuhvatan način uređuju obavezna osiguranja u saobraćaju u Federaciji BiH uz transponiranje odredbi Direktiva Evropske unije u domaći pravni sistem, s izbalansiranim pristupom u pogledu ključnih oblasti koje su uređene zakonom i bližeg uređivanja posebnih pitanja podzakonskim aktima.

III. 4 Utjecaj odabranog rješenja problema na privredu, društvo i okoliš

Usvajanjem zakona će proisteći određeni operativni troškovi lica u djelatnosti osiguranja, koji će nastati u postupku usaglašavanja s novom regulativom, a opravdani su činjenicom da će to usaglašavanje donijeti daleko uređeniji sektor osiguranja. Prema zakonskom rješenju u prve tri godine Agencija za nadzor donosi zajedničku tarifu premija i cjenovnik za osiguranje od autoodgovornosti koja će važiti i biti obavezujuća u ovom periodu, a u naredne tri godine na snagu bi stupila tzv. djelimična deregulacija koja bi se ogledala u tome da Agencija za nadzor, kao regulator na tržištu, osiguravajućim društvima daje saglasnosti na njihove vlastite tarife premija i cjenovnik za osiguranje od odgovornosti, ali koje moraju biti usklađene s propisima o osiguranju, aktima Agencije, aktuarskim načelima i pravilima struke. Po isteku perioda od šest godina od dana stupanja na snagu ovog zakona doći će do potpune liberalizacije i slobodnog formiranja cijena usluga osiguranja. Na ovakav način, uz potpuno uvažavanje specifičnosti i stepena razvoja tržišta osiguranja u BiH, nastavlja se usaglašavanje domaćih propisa s zakonodavstvom Evropske unije prema kojem zemlje članice ne mogu donositi propise kojima se društva za osiguranje obavezuju na dobijanje prethodne saglasnosti na uslove i tarife od strane nekog vanjskog nadzornog organa.

Vremenski period od šest godina upravo predstavlja dovoljno vremena kako bi se osigurali svi preduslovi za efikasnu i uspješnu tranziciju sa reguliranih na slobodno formirane cijene usluga osiguranja od autoodgovornosti i stvaranja adekvatnih mehanizama zaštite od drastičnih poremećaja tržišta. Posmatrajući dugoročno ovakvo usaglašavanje domaćeg zakonodavstva s onim kakvo je u EU, dovest će do jačanja konkurencije, omogućavanja kreiranja i ponuda proizvoda koji će biti usklađeni s potrebama tržišta. Niz je drugih prednosti procesa liberalizacije jer bi domaće tržište osiguranja postalo konkurentnije i transparentno za razliku od onog kakvog imamo sada i gdje vlada neloyalna konkurencija (kroz direktno i indirektno davanje nedozvoljenih popusta, raznim nedozvoljenim radnjama koje se kasnije različito knjigovodstveno evidentiraju, plaćanju tehničkog pregleda osiguranicima, davanju bonova za gorivo, gotovinskim isplata putem blagajni po različitim osnovama, davanjem "gratis polica" i sl.).

Ovaj proces će nužno po sebi dovesti do povoljnijeg položaja osiguranika odnosno krajnjih korisnika i istovremeno osigurati punu primjenu koncepta slobodnog tržišta i usklađivanja domaćeg zakonodavstva u ovoj oblasti sa zakonodavstvom i

Direktivama EU koje reguliraju ovu oblast. Ne očekuje se da će predloženi zakon značajnije utjecati na broj tržišnih subjekata u djelatnosti osiguranja, ali će pozitivnu konkurenciju svakako poticati. Odluka o usaglašavanju sa zakonskim odredbama ili eventualnom izlasku s tržišta osiguranja, ostat će u rukama vlasnika kompanija, ali se ne očekuje remećenje makro-tržišnih struktura. Okruženje kakvo će kreirati predloženi zakon bit će mnogo sličnije tržištima osiguranja evropskih zemalja. Usvajanje zakona pridonijet će većoj zaštiti osiguranika, odnosno korisnika osiguranja, a samim time spriječiti poremećaje na tržištu osiguranja čime se očekuje pozitivan utjecaj na privredu u cjelini, no isto neće imati značajan utjecaj na okoliš, održivi razvoj i s tim u vezi na zdravlje ljudi.

III. 5 Provođenje propisa

Agencija za nadzor ima regulatornu i nadzornu funkciju nad poslovanjem društava za osiguranje, te posrednika u osiguranju, kao supervizorska institucija u industriji osiguranja. Agencija je samostalna i nezavisna neprofitna institucija, koja za svoj rad odgovara Vladi Federacije BiH.

IV. USKLAĐENOST S PRAVNIM PORETKOM EVROPSKE UNIJE

Nakon uvida u propise Evropske unije i analize odredbi Zakona o obaveznim osiguranjima u saobraćaju, ustanovljeno je da EU *acquis* sadrži izvore koji su relevantni za predmet uređivanja dostavljenog zakona, zbog čega u Izjavi o usklađenosti stoji ocjena „djelimično usklađen“.

Materiju zakona, u dijelu primarnih izvora prava EU, uređuje Prečišćeni tekst Ugovora o funkcioniranju Evropske unije, Dio treći - Politike i unutrašnje djelovanje Unije, Glava VI. Saobraćaj, član 100. (bivši član 80. UEZ-a), Glava VII. Zajednička pravila o tržišnom takmičenju, oporezivanju i usklađivanju zakonodavstava, Poglavlje 3. Usklađivanje zakonodavstava, član 114. (bivši član 95. UEZ-a), Dio šesti - Institucionalne i finansijske odredbe, Poglavlje 2. Pravni akti Unije, postupci donošenja i druge odredbe, Odjeljak 2. Postupci za donošenje akata i druge odredbe, član 294. (bivši član 251. UEZ-a)

(eng. Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union, Part Three - Union policies and internal actions, Title VI Transport, Article 100 (ex Article 80 TEC); Title VII Common rules on competition, taxation and approximation of laws, chapter 3 approximation of laws, Article 114 (ex Article 95 TEC); Part Six Institutional and financial provisions, Chapter 2 Legal acts of the Union, adoption procedures and other provisions, Section 2 Procedures for the adoption of acts and other provisions, Article 294 (ex Article 251 TEC).

Pored navedenog, materija zakona uređena je i Poveljom o osnovnim pravima Evropske unije, članom 38, koji uređuje oblast zaštite potrošača (eng. Charter of Fundamental Rights of the European Union, Article 38 - Consumer protection).

U dijelu sekundarnih izvora prava EU, obrađivač je vršio transpoziciju odredbi sljedećih izvora:

– Direktive 2009/103/ES Evropskog parlamenta i Vijeća od 16. septembra 2009. godine o osiguranju od građanske odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i obaveznih osiguranja od te odgovornosti (eng. Directive 2009/103/EC of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 relating to insurance

against civil liability in respect of the use of motor vehicles, and the enforcement of the obligation to insure against such liability) i

– Uredbe (ES) br. 785/2004 Evropskog parlamenta i Vijeća od 21. aprila 2004. godine o zahtjevima za prijevoznike u zračnom saobraćaju i operatore zrakoplova u vezi s osiguranjem (eng. Regulation (EC) No 785/2004 of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 on insurance requirements for air carriers and aircraft operators)

Direktiva 2009/103/ES, uređuje područje obaveznog osiguranja od odgovornosti upravljanja motornim vozilima na teritoriji Evropske unije. S tim u vezi, obrađivač je vršio određena preuzimanja iz navedene direktive, a u nastavku navodimo neka od njih:

U članu 1. Direktive, navedene su definicije kojima se određuje značenje i upotreba pojedinih pojmova u ovoj oblasti, a obrađivač je iste transponovao članom 3. Zakona. Radi se o definicijama „vozila“, „oštećene strane“, „teritorije na kojoj se vozilo uobičajeno nalazi“, „zelene karte“, te „društva za osiguranje“. Vezano za pojmove, navedenim članom zakona, preuzete su i definicije sadržane u članu 3. Uredbe 785/2004/ES koje se odnose na osiguranje u oblasti zračnog saobraćaja, a to su „prijevozno sredstvo“, „let zrakoplova“, „specijalna prava vučenja“, „najviša dopuštena masa zrakoplova pri uzlijetanju“ i pojam „putnika“ koji je definiran članom 53. Zakona.

Odredbama člana 3. Direktive 2009/103/ES, za države članice, utvrđena je obaveza zaključivanja ugovora o osiguranju od odgovornosti za upravljanje motornim vozilima, kako bi se osiguralo da svaka šteta nastala zbog upotrebe motornog vozila, bude pokrivena. Obrađivač je navedene odredbe transponovao čl. 5., 6., 10. i 22. zakona.

Odredbama u članu 9. Direktive, utvrđeni su minimalni iznosi koje pokriva obavezno osiguranje, što je obrađivač djelimično transponovao članom 27. zakona.

Odredbama iz čl. 10. i 25. Direktive, između ostalog, utvrđena je obaveza za države članice da se osnuje ili ovlasti tijelo koje će biti odgovorno za osiguranje naknade štete prouzrokovane nepoznatim motornim vozilom ili vozilom za koje obaveza osiguranja nije ispunjena. Obrađivač je ove odredbe transponovao čl. 59., 66., 67. i 68. zakona.

Odredbama člana 12. Direktive, utvrđene su posebne kategorije žrtava koje su pokrivena osiguranjem od autoodgovornosti, što je obrađivač transponovao čl. 22. i 24. Zakona.

Odredbe člana 19. Postupak likvidacije šteta i člana 22. Postupak naknade štete Direktive obrađivač je transponovao čl. 12. do 15. zakona.

Odredbama člana 23. Direktive, utvrđena je obaveza uspostavljanja Informativnog centra, čije je uloga da doprinese efikasnom i brzom rješavanju odštetnih zahtjeva na osnovu šteta nastalih u saobraćajnim nesrećama upotrebom motornog vozila. Odredbe ovog člana Direktive, obrađivač je transponovao čl. 51. i 52. zakona.

Pored navedenog, obrađivač je zakon usklađivao s odredbama Uredbe 785/2004/ES, koje se odnose na minimalne zahtjeve za prijevoznike u zračnom saobraćaju u pogledu osiguranja putnika, prtljage, tereta i trećih lica.

S tim u vezi, odredbe sadržane u čl. 1. i 2. Uredbe, koje se odnose na vrstu obaveznog osiguranja, tj. osiguranje vlasnika zrakoplova od odgovornosti za štetu prouzrokovanu trećim licima i putnicima, te područje primjene obuhvaćeno Uredbom, obrađivač je transponovao čl. 1., 2. i 53. zakona.

Obaveza zaključivanja ugovora o osiguranju za prijevoznike u zračnom saobraćaju kao i vrste štete koje pokriva takav ugovor, sadržane u članu 4. Uredbe, obrađivač je transponovao članom 53. zakona.

Odredbama sadržanim u čl. 6. i 7. Uredbe, utvrđeni su najniži iznosi osiguranih suma po štetnom događaju u ovoj oblasti, što je obrađivač transponovao članom 54. zakona.

Detaljan prikaz preuzimanja odredbi iz navedenih izvora EU *acquis* naveden je u Usporednim prikazima usklađenosti Zakona o obaveznim osiguranjima u saobraćaju s pravnom tekovinom Evropske unije i pravnim aktima Vijeća Evrope.

Napominjemo da će donošenje ovog zakona doprinijeti ispunjavanju obaveza iz čl. 76, 89. i 106. SSP, koje se odnose na saradnju ugovornih strana u oblasti zaštite potrošača, zatim politike saradnje u oblasti bankarstva, osiguranja i ostalih finansijskih usluga, te transporta.

V. OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ODREDBI

Članom 2. definirane su vrste obaveznih osiguranja u saobraćaju: osiguranje putnika u javnom prijevozu od posljedica nesretnog slučaja (osim putnika u zračnom saobraćaju), osiguranje vlasnika vozila od odgovornosti za štetu prouzrokovanu trećim licima, osiguranje vlasnika zrakoplova od odgovornosti za štetu prouzrokovanu trećim licima i putnicima, te osiguranje vlasnika plovila na motorni pogon od odgovornosti za štetu prouzrokovanu trećim licima, u skladu sa ustavno-pravnim nadležnostima Federacije, isključuje primjena ovog zakona u Federaciji na vozila Oružanih snaga Bosne i Hercegovine. Oružane snage BiH nisu izuzete od općih pravila građanske vanugovorne odgovornosti za štetu, koja su propisana u entitetskim zakonima o obaveznim odnosima, pa se podrazumijeva da se zahtjev za naknadu štete koju pričini vozilo Oružanih snaga BiH podnosi Oružanim snagama BiH neposredno. Predložena odredba usklađena je s ustavno-pravnim poretkom u Bosni i Hercegovini i utvrđenim nadležnostima organa Bosne i Hercegovine u pitanju formiranja Oružanih snaga BiH i izvršavanja njihovih obaveza, a samim tim i naknade štete koju počine vozila Oružanih snaga BiH. U prilog ovakvog uređenja govore praksa i uporedna rješenja prava iz okruženja, po kojima je obaveza naknade štete od vozila oružanih snaga uvijek na organima koji su vlasnici oružanih snaga, što je u skladu s Direktivom EU, međunarodnim konvencijama o cestovnom saobraćaju i drugim međunarodno privatno-pravnim izvorima koji reguliraju oblast cestovnog saobraćaja, a sama vozila podliježu posebnim pravilima registracije.

U članu 3. date su definicije kojima se određuje značenje i upotreba pojedinih pojmova u ovom zakonu, a koje su u skladu s pozitivnim propisima Federacije, kao i sa propisima Evropske unije.

Članom 4. definiran je način primjene propisa kojima se uređuju obavezni odnosi na ugovore o obaveznom osiguranju u saobraćaju, te način primjene propisa kojima se uređuje osnivanje i poslovanje društava za osiguranje na poslovanje i obavljanje nadzora nad poslovanjem društava za osiguranje.

Članom 5. definirana je obaveza zaključivanja ugovora o obaveznom osiguranju u saobraćaju za vlasnike prijevoznih sredstava, prije nego što prijevozno sredstvo počnu upotrebljavati u saobraćaju, kao i obaveza da to osiguranje obnavljaju sve dok je prijevozno sredstvo u saobraćaju. Propisano je da nadležni organ za registraciju ne može registrovati prijevozno sredstvo, odnosno produžiti registraciju bez dokaza o zaključenom ugovoru o obaveznom osiguranju. Definirano je da se odredbe ovog zakona koje se primjenjuju na vlasnika, na odgovarajući način primjenjuju i na korisnika prijevoznog sredstva. Izuzetno, ukoliko vlasnik prijevoznog sredstva i korisnik nisu ista lica (npr. poslovi leasinga), korisnik je dužan zaključiti ugovor o obaveznom osiguranju u saobraćaju.

Članom 6. definirano je da su ugovorom o osiguranju vlasnika prijevoznog sredstva od odgovornosti za štetu prouzrokovanu trećim licima pokrivena i štete koje prouzrokuje korisnik prijevoznog sredstva upotrebom prijevoznog sredstva.

Članom 7. definirana je obaveza vozača da za vrijeme upotrebe prijevoznog sredstva u saobraćaju posjeduje policu osiguranja ili drugi dokaz o zaključenom ugovoru o obaveznom osiguranju (npr. zelenu kartu), kao i obaveza da se ista da na uvid na zahtjev ovlaštenog službenog lica.

Članom 8. definirana je obaveza organima i organizacijama koji raspolažu podacima u vezi sa saobraćajnom nesrećom da daju na uvid, odnosno da dostave te podatke na zahtjev društava za osiguranje, odnosno Zaštitnog fonda i lica koje obavlja funkciju zaštitnog fonda u RS, a za potrebe rješavanja konkretnog odštetnog zahtjeva.

Članom 9. definirana je obaveza društvu za osiguranje da, prije zaključivanja ugovora, upozna ugovarača osiguranja, odnosno osiguranika s uslovima osiguranja, koji su sastavni dio ugovora, te da ih uruči ugovaraču osiguranja, odnosno osiguraniku. Također, ovim članom definirano je da ukoliko nije drugačije ugovoreno, obaveza društva za osiguranje iz ugovora o obaveznom osiguranju počinje istekom posljednjeg, tj. 24. sata dana koji je u polici osiguranja označen kao dan početka osiguranja, a prestaje istekom posljednjeg, tj. 24. sata dana koji je u polici osiguranja označen kao dan isteka trajanja osiguranja. Na ovaj način prestao je važiti institut „respiro rok“, kojim se prava i obaveze iz ugovora produžavaju za 15 dana nakon isteka ugovora, a što je stvaralo pravnu nesigurnost i problem u primjeni. Nadalje, definirana je i obaveza društvu za osiguranje da odmah po saznanju o prestanku važenja ugovora o obaveznom osiguranju prije isteka osiguranog razdoblja, o tome obavijesti organ nadležan za registraciju prijevoznog sredstva, odnosno organ nadležan za izdavanje licence za prijevoz putnika u javnom prijevozu.

Članom 10. definirano je teritorijalno važenje ugovora o obaveznom osiguranju po pojedinim vrstama osiguranja u saobraćaju. Ugovor o osiguranju putnika u javnom prijevozu od posljedica nesretnog slučaja i ugovor o osiguranju vlasnika plovila na motorni pogon od odgovornosti za štetu prouzrokovanu trećim osobama pokriva štete nastale na teritoriji Bosne i Hercegovine, dok ugovor o osiguranju od autoodgovornosti pokriva štete nastale na teritoriji Bosne i Hercegovine, kao i na teritoriji država članica Sistema zelene karte. Potpisivanjem Multilateralnog sporazuma s Bosnom i Hercegovinom, ugovor o osiguranju od autoodgovornosti pokrivat će i štete nastale na teritoriji država članica potpisnica Multilateralnog sporazuma.

Članom 11. definisani su postupak određivanja i primjenjivanja uslova osiguranja i tarifa premija za vrste obaveznih osiguranja i u periodu nakon stupanja na snagu ovoga zakona i u periodu djelomične i potpune liberalizacije. Kada je u pitanju osiguranje od automobilske odgovornosti, predloženo je da društva za osiguranje u periodu od dana stupanja na snagu ovoga zakona do kraja oktobra 2020 koriste zajedničku tarifu premija i cjenik za osiguranje od automobilske odgovornosti, koju donosi Agencija. Nakon toga, u periodu djelomične liberalizacije u periodu tri godine , do kraja oktobra 2023.god . društva za osiguranje koriste vlastitu tarifu premija i cjenik za osiguranje od automobilske odgovornosti, a na koju su dobila prethodnu saglasnost Agencije. Nakon isteka djelomične liberalizacije nastupa period potpune liberalizacije, odnosno period kada prestaje obaveza društva za osiguranje da pribavlja prethodnu saglasnost Agencije na vlastitu tarifu premija i cjenik za osiguranje od automobilske odgovornosti. Međutim, u cilju amortizacije eventualnih negativnih efekata uvođenja sistema slobodnog određivanja cijena osiguranja od autoodgovornosti, predviđeno je da i u periodu djelimične i potpune liberalizacije društvo za osiguranje, uz tarifu premija, dostavlja Agenciji tehničke osnove koje upotrebljava pri utvrđivanju tarifa premija, kao i pozitivno mišljenje ovlaštenog aktuaru o adekvatnosti premija za trajno ispunjavanje svih obaveza društva za osiguranje iz ugovora o osiguranju. U slučaju utvrđene nedovoljnosti premije za trajno izvršavanje obaveza društava, nadzorni organ, tj. Agencija, pored redovnih mjera nadzora, kao što su zahtjevi za dokapitalizacijom, ima nadležnost i zahtijevati izmjene, odnosno dopune uslova osiguranja i tarifa premija.

Članom 12. definirano je pravo oštećenog lica na neposredno podnošenje zahtjeva za naknadu štete odgovornom društvu za osiguranje.

Čl. 13. do 15. uređeno je postupanje društva za osiguranje u vezi sa prikupljanjem dokumenata i dokaza u cilju utvrđivanja odgovornosti društva i visine odštete. Također, ovim članom propisana je obaveza društvu za osiguranje da, u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva, izda osiguraniku potvrdu o toku osiguranja i eventualno podnesenim odštetnim zahtjevima trećih lica iz osnova osiguranja od autoodgovornosti za period od pet prethodnih godina ugovornog odnosa. Propisana je obaveza društvu za osiguranje da, u roku od 30 dana od dana kada je oštećeno lice dostavilo sve potrebne dokumente, utvrdi pravni osnov i visinu odštete, te isplati odštetu, uz dostavljanje obrazložene ponude. U cilju zaštite osiguranika, rok za rješavanje odštetnog zahtjeva ne može biti duži od 60 dana od dana podnošenja odštetnog zahtjeva. U slučaju da društvo za osiguranje utvrdi da ne postoji njegova odgovornost i obaveza ili je ne može jasno utvrditi, dužno je u roku od 60 dana od dana podnošenja odštetnog zahtjeva, dostaviti oštećenom licu obrazloženi odgovor. Na ovaj način izvršeno je usklađivanje s Direktivom 2009/103/EZ. Također, Prijedlogom zakona precizirano je da rok za podnošenje prigovora društvu za osiguranje ne može biti kraći od 15 dana od dana kada je oštećeno lice zaprimilo obrazloženu ponudu ili obrazloženi odgovor društva za osiguranje. Ovim članom definiran je i rok od 15 dana od dana podnošenja prigovora oštećenog lica, za rješavanje prigovora. Propisano je pravo oštećenog lica da, u slučajevima kada odgovorno društvo za osiguranje nije riješilo odštetni zahtjev u zakonskom roku ili ukoliko oštećeno lice ima druge razloge, tužbom pokrene postupak kod nadležnog suda protiv odgovornog društva. Tužba će se smatrati preuranjenom ukoliko je oštećeno lice podnese prije isteka propisanog roka. Istim članom definiran je da se na podnošenje tužbe protiv odgovornog društva za

osiguranje primjenjuju rokovi zastare u skladu s općim pravilima odgovornosti za štetu.

Članom 16. definirano je pravo društva za osiguranje koje je, na osnovu ugovora o obaveznom osiguranju nadoknadilo štetu oštećenom licu, na povrat isplaćenih iznosa, stvarnih i opravdanih troškova od osiguranika, odnosno odgovornog lica, u slučajevima propisanim ovim zakonom.

Članom 17. definirana je obaveza društva za osiguranje da prikuplja, obrađuje i čuva lične i druge podatke, te da formira i vodi bazu podataka o ugovorima o osiguranju, štetnim događajima i procjeni i likvidaciji šteta. Navedeni podaci se prikupljaju, obrađuju, čuvaju i koriste u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita ličnih podataka i propisima o načinu prikupljanja, čuvanja i dostavljanja podataka iz oblasti osiguranja. Podaci se čuvaju sedam godina po isteku ugovora o obaveznom osiguranju, odnosno po okončanju postupka naknade štete, a mogu ih koristiti, bez naknade, i oštećena lica.

Članom 18. definirana je obaveza vlasnika prijevoznog sredstva koje se koristi za javni prijevoz putnika da zaključi ugovor o osiguranju putnika od posljedica nesretnog slučaja, te da na vidnom mjestu u prijevoznom sredstvu naznači podatke o zaključenom ugovoru, a naročito naziv društva za osiguranje. Također, predloženo je da u postupku izdavanja licence za prijevoz putnika u javnom prijevozu, podnosilac zahtjeva dostavi nadležnom organu i dokaz o zaključenom ugovoru o osiguranju putnika od posljedica nesretnog slučaja, te da obnavlja ugovor za vrijeme trajanja licence.

Članom 19. definirani su putnici u prijevoznom sredstvu. Lice koje je dopratilo putnika do prijevoznog sredstva ili sačekalo na stanici putnikov dolazak nema osiguravajuće pokriće na osnovu obaveznog osiguranja putnika u javnom prijevozu. Takvo lice ima pravo zahtijevati naknadu štete od odgovornog lica i to prema općim pravilima o odgovornosti za štetu.

Članom 20. definirane su najniže osigurane sume po jednom putniku na koje se obavezno ugovara osiguranje putnika u javnom prijevozu od posljedica nesretnog slučaja, pri čemu je izvršeno povećanje osiguranih suma u odnosu na važeće.

Članom 21. definirano je da putnik kojem se dogodi nesretni slučaj, odnosno korisnik prema uslovima osiguranja ima pravo podnijeti zahtjev za isplatu naknade neposredno društvu za osiguranje s kojim je zaključen ugovor o osiguranju putnika u javnom prijevozu od posljedica nesretnog slučaja. Putnik ima pravo na osiguranu svotu, nezavisno od toga ima li pravo na naknadu štete na osnovu odgovornosti vlasnika prijevoznog sredstva, odnosno u ovom slučaju dolazi do kumuliranja prava na naknadu štete. Također, definirano je da putnik kome se dogodi nesretni slučaj, odnosno korisnik osiguranja ima pravo na naknadu štete od Zaštitnog fonda, u slučaju da vlasnik prijevoznog sredstva nije zaključio ugovor o osiguranju putnika od posljedica nesretnog slučaja, i to u iznosima najviše do najnižih osiguranih suma propisanih članom 20. stav (2) ovog zakona. U ovom slučaju ne dolazi do kumuliranja prava na naknadu štete, odnosno putnik nema pravo na naknadu štete koju prouzrokuje nepoznato vozilo ili vozilo čiji vlasnik nije zaključio ugovor o osiguranju od autoodgovornosti.

Članom 22. definirano je da je vlasnik vozila dužan zaključiti ugovor o osiguranju od autoodgovornosti, te je preciziran obim ugovora. Predloženo je da

ugovor o osiguranju od autoodgovornosti pokriva štete na licima i štete na stvarima. Pod štetama koje su neposredno prouzrokovane upotrebom vozila, najčešće su one koje su nastale dok se vozilo kretalo. Štete koje su prouzrokovane vozilom koje se pokrenulo bez vozača, te udarilo u neko drugo vozilo ili drugu stvar, također se smatraju štetama koje su neposredno prouzrokovane upotrebom vozila i pokrivene su istim ugovorom. Pored toga, predložene su odredbe kojima se definira da ukoliko je vlasnik vozila i priključnog vozila osigurao odgovornost kod različitih društava za osiguranje, društva za osiguranje solidarno odgovaraju za štetu i oštećeno lice može podnijeti odštetni zahtjev bilo kojem od njih.

Članom 23. je definirano da društva za osiguranje mogu zaključiti sporazum prema kojem, u ime odgovornog društva, odštetni zahtjev može rješavati društvo za osiguranje kod kojeg je oštećeno lice zaključilo ugovor o osiguranju od autoodgovornosti.

Članom 24. definirano je da ugovor o osiguranju od autoodgovornosti ne pokriva odgovornost prijevoznika za stvari koje se prevoze u cestovnom saobraćaju. Rizik odgovornosti za štetu na tim stvarima tradicionalno se smatra domenom transportnog osiguranja. Nadalje, definirano je koja lica i u kojim slučajevima nemaju pravo na naknadu štete na osnovu ugovora o osiguranju od autoodgovornosti. Naime, izvršena je gradacija prema kojoj vozač vozila kojim je prouzrokovana šteta nema pravo na naknadu štete iz ugovora, dok vlasnik, suvlasnik, te svaki korisnik vozila, ukoliko se nalaze u vozilu, a nisu vozači, nemaju pravo na naknadu štete na stvarima. Također, u lica koja nemaju pravo na naknadu štete na osnovu ugovora o osiguranju svrstavaju se srodnici i druga fizička lica za duševne boli zbog smrti ili tjelesne povrede vozača koji je prouzrokovao štetu. Ugovorom o osiguranju od autoodgovornosti pokrivene su štete na licima, kao i štete na stvarima putnika u vozilu kojim je prouzrokovana šteta, osim u slučaju kada je putnik u takvo vozilo ušao dobrovoljno, a vozilom je upravljao neovlašteni vozač ili vozač pod djelovanjem alkohola ili opojnih droga, ako odgovorno društvo za osiguranje dokaže da je ta okolnost putniku trebala biti poznata. Ovim članom definirano je da se neovlaštenim vozačem smatra lice koje je u vrijeme štetnog događaja koristilo vozilo bez saglasnosti vlasnika, a nije kod njega zaposleno kao vozač, nije ni član njegovog domaćinstva, niti mu je vlasnik vozilo predao u posjed.

Članom 25. definirani su slučajevi u kojima društvo za osiguranje, koje je oštećenom licu nadoknadilo štetu, ima pravo na naknadu isplaćenog iznosa štete i stvarnih i opravdanih troškova od lica odgovornog za štetu, kao i obim tog prava.

Članom 26. definirano je da oštećeno lice može podnijeti odštetni zahtjev društvu za osiguranje ukoliko štetu prouzrokuje neovlašteni vozač. U tom slučaju, društvo za osiguranje, koje je oštećenom licu isplatilo štetu, ima pravo na naknadu cjelokupno isplaćenog iznosa štete i stvarnih i opravdanih troškova od lica koje je odgovorno za štetu, tj. neovlaštenog vozača.

Članom 27. propisani su iznosi osiguranih suma po jednom štetnom događaju, kako za štete na licima, tako i za štete na stvarima. U cilju usaglašavanja iznosa osiguranih suma s Direktivom 2009/103/EZ, definirano je da će osigurane sume u slučaju štete na licima iznositi 2.000.000 KM, a u slučaju štete na stvarima 400.000 KM. Na ovaj način bit će zadovoljen zahtjev Direktive 2009/103/EZ da odnos između osiguranih suma bude 1 : 5. S obzirom na stepen razvijenosti tržišta osiguranja Federacije, izvršeno je djelimično usklađivanje s Direktivom 2009/103/EZ,

kojom je definirana osigurana suma na licima u iznosu od 5.000.000 eura, a osigurana suma na stvarima 1.000.000 eura. Također, ovim članom je definirano da je odgovorno društvo za osiguranje dužno nadoknaditi štetu do iznosa osigurane sume u državi članici Sistema zelene karte u kojoj je šteta nastala, a koja je viša od iznosa osiguranih suma određenih ovim zakonom.

Članom 28. definirana je obaveza društvu za osiguranje da nadoknadi nadležnom Zavodu zdravstvenog osiguranja stvarnu štetu u okviru odgovornosti svog osiguranika i u granicama obaveza preuzetih ugovorom o osiguranju. Stvarnom štetom smatraju se troškovi liječenja i drugi nužni troškovi oštećenog lica u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju. Ovim članom je definirano da društvo za osiguranje nije dužno nadoknaditi navedene troškove koje je nadležni Zavod zdravstvenog osiguranja, u skladu s propisima o zdravstvenom osiguranju, naplatio od oštećenog lica.

Čl. 29. do 44. definirani su Okvirni kriteriji za utvrđivanje visine odštete i predstavljaju sistem naknada za nanesenu štetu koji omogućava određivanje novčane vrijednosti za tjelesne ozljede, smrt ili imovinski gubitak kao posljedice tjelesne ozljede ili smrti nanesene trećim fizičkim licima u saobraćajnoj nesreći. Kriterijima se predviđaju vrste, načini, kriteriji i novčano vrednovanje naknade štete. Kriteriji i novčano vrednovanje naknade štete su koncipirani upravo na način da omogućе ravnopravnost i jednakost oštećenih lica prilikom ostvarivanja samog prava na novčanu naknadu uz istovremeno uvažavanje načela individualizacije i osobitosti svakog pojedinog slučaja. Ponuđeno zakonsko rješenje u velikoj mjeri prati i uvažava dosadašnje tekovine pravnog sistema uz znatna poboljšanja kojima se izbjegava dosadašnja negativna praksa da se oštećenim licima za identične ili skoro identične povrede odnosno posljedice do kojih su te povrede dovele dosuđuju različite novčane naknade. Načelo odštetnog prava u potpunosti dolazi do izražaja jer su omogućeni uslovi da za istu povredu lice ostvaruje jednako pravo. Upravo zbog svoje neprocjenjivosti u novcu, neimovinska šteta stvara ozbiljne poteškoće pri utvrđivanju visine novčane naknade što dovodi i do stvaranja pravne nesigurnosti. Trenutno je procjena visine ovog vida štete prepuštena na slobodnu ocjenu sudovima. Polje jedne takve ocjene vrlo je široko što za posledicu ima različitu sudsku praksu između različitih sudova (entitetskih, kantonalnih i općinskih), ali veoma često i u okviru istog suda. U zakonu je kroz Kriterije za utvrđivanje prava na odštetu uvaženo načelo individualizacije odštete, tako da u određenim granicama ne ugrozi ravnopravnost oštećenih lica. Pored toga, Kriteriji za utvrđivanje prava na odštetu kroz svoje odredbe istovremeno uvode prostor i za prilagođavanje visine iznosa naknade u određenim rasponima, na više ili manje, ovisno o osobitosti svakog pojedinog slučaja i na taj način omogućavaju individualizaciju naknade. S obzirom da se naknade isplaćuju iz sredstava koja se ostvare od premije osiguranja tako je predviđeno da će se i naknada usklađivati s prosječnom cijenom premije kada dođe do povećanja/smanjenja prosječne premije za 10%.

Članom 45. definirano je da je u slučaju promjene vlasnika vozila u toku trajanja perioda osiguranja, novi vlasnik vozila dužan zaključiti ugovor o osiguranju svoje odgovornosti za upotrebu tog vozila, pri čemu zaključivanjem tog ugovora, prestaje važiti ugovor o osiguranju od autoodgovornosti zaključen s prethodnim vlasnikom. Također, ovim članom definirana je obaveza prethodnog vlasnika vozila da obavijesti društvo za osiguranje kod kojeg je osigurana njegova odgovornost o otuđenju svog vozila. U tom slučaju, prethodni vlasnik vozila ima pravo na povrat dijela premije za neiskorišteni period pokrića. Nadalje, ovim članom propisan je i

izuzetak u slučaju da novi vlasnik vozila ne zaključi ugovor o osiguranju od autoodgovornosti na svoje ime. Tada se, po samom zakonu, smatra da su prava i obaveze, kao i odgovornost za upotrebu vozila prenesena na novog vlasnika vozila danom zaključenja ugovora o prijenosu vlasništva na vozilu.

Članom 46. definirana je naknada štete prouzrokovana upotrebom nepoznatog vozila i upotrebom vozila čiji vlasnik nije zaključio ugovor o osiguranju od autoodgovornosti.

Članom 47. definirana je obaveza za vozača koji je vozilom inostrane registracije prešao granicu Bosne i Hercegovine, na teritoriji Federacije, da posjeduje, te da na zahtjev ovlaštenog lica u Federaciji, dá na uvid međunarodnu potvrdu o postojanju osiguranja od autoodgovornosti koja važi na teritoriji država članica Sistema zelene karte ili policu osiguranja od autoodgovornosti zaključenu na granici. Također, ovim članom je predviđeno da se nakon potpisivanja Multilateralnog sporazuma s Bosnom i Hercegovinom, međunarodnom potvrdom o osiguranju od autoodgovornosti smatra i registarska oznaka vozila koje se uobičajeno nalazi na teritoriji država potpisnica Multilateralnog sporazuma.

Članom 48. precizirano je da vozač vozila inostrane registracije koji ne posjeduje međunarodnu potvrdu o postojanju osiguranja od autoodgovornosti definiranu članom 48. ovog zakona, ne može upotrebljavati vozilo na teritoriji Federacije ako ne posjeduje policu osiguranja od autoodgovornosti zaključenu na granici, čiji period važenja ne može biti kraći od sedam ni duži od 90 dana.

Članom 49. definirano je da oštećeno lice kojem je u Federaciji prouzrokovana šteta upotrebom vozila inostrane registracije (iz zemlje članice Sistema zelene karte ili zemlje potpisnice Multilateralnog sporazuma) može odštetni zahtjev podnijeti putem Biroa zelene karte BiH. Također, predloženo je da Zaštitni fond vrši naknadu štete koje se dogode na teritoriji Federacije, a prouzrokovane su upotrebom vozila inostrane registracije za koje vlasnik nije zaključio osiguranje od autoodgovornosti. U tom slučaju Zaštitni fond, pod uslovom da je Bosna i Hercegovina u režimu Multilateralnog sporazuma, te da je Zaštitni fond zaključio odgovarajuće bilateralne sporazume s nadležnim tijelima za naknadu šteta koje ne mogu biti nadoknađene obaveznim osiguranjem one države na čijoj teritoriji se vozilo uobičajeno nalazi, ima pravo na naknadu isplaćenog iznosa štete, stvarnih i opravdanih troškova od tih tijela.

Članom 50. definirana je obaveza društvu za osiguranje da, uz policu osiguranja od autoodgovornosti, osiguraniku uruči i obrazac Evropskog izvještaja o saobraćajnoj nesreći. Uredno i potpuno popunjen obrazac Evropskog izvještaja o saobraćajnoj nesreći, uz priložene fotografije oštećenja na vozilima i mjesta štetnog događaja, može biti korišten u postupku rješavanja odštetnog zahtjeva kao dokaz nastupanja štetnog događaja.

Čl. 51. i 52. definirani su djelokrug i nadležnosti Informativnog centra i utvrđen sadržaj podataka registra Informativnog centra, čime je izvršeno usklađivanje s Direktivom 2009/103/EZ, dok detaljniji sadržaj, način prikupljanja, vođenja i pristup podacima iz registra utvrđuje Agencija svojim aktom.

Čl. 53. do 55. propisane su odredbe u vezi s osiguranjem vlasnika zrakoplova od odgovornosti za štetu prouzrokovanu trećim licima i putnicima. Odredbe ovog poglavlja su usklađene s propisima kojima se uređuje oblast zrakoplovstva u Bosni i

Hercegovini, kao i međunarodnim ugovorima čija je potpisnica Bosna i Hercegovina, te propisima Evropske unije koji uređuju oblast zrakoplovstva. (Uredba (EZ-a) br. 785/2004 Evropskog parlamenta i Vijeća od 21. aprila 2004. godine o zahtjevima u vezi s osiguranjem zračnih prijevoznika i operatera).

Čl. 56. i 57. propisane su odredbe u vezi s osiguranjem vlasnika plovila na motorni pogon od odgovornosti za štetu prouzrokovanu trećim licima.

Članom 58. definirana je shodna primjena odredbi na pitanje odgovornosti vlasnika plovila koju prouzrokuje trećim licima i putnicima.

Članom 59. definirano je da je Zaštitni fond pravno lice sa sjedištem u Sarajevu, nadležno da pokriva štete koje ne mogu biti nadoknađene obaveznim osiguranjem, kao i da obavlja druge poslove u skladu sa zakonom. Propisani su organi Zaštitnog fonda i to: Skupština, Upravni odbor i direktor. Agencija daje prethodnu saglasnost na statut Zaštitnog fonda, kao i na njegove izmjene i dopune. Nadzor nad poslovanjem Zaštitnog fonda obavlja Agencija shodno odredbama propisa o osiguranju.

Članom 60. definirani su članovi Zaštitnog fonda, kao i izvori finansiranja. Izvori finansiranja Zaštitnog fonda su članarine, iz kojih se finansiraju troškovi administracije Zaštitnog fonda, te doprinosi iz kojih se finansira naknada šteta za namjenu izvršavanja obaveza propisanih članom 66. ovog zakona. Također, ovim članom propisano je da visinu godišnje članarine određuje Upravni odbor Zaštitnog fonda, svake poslovne godine, u skladu s projekcijom troškova administracije Zaštitnog fonda, uz prethodnu saglasnost Agencije. Visina doprinosa, koji su zasnovani na procentu fakturiranih godišnjih premija osiguranja od autoodgovornosti i premija za osiguranje putnika u javnom saobraćaju, kao i rokovi za njihovu uplatu, određuju se godišnje, odlukom Agencije, koja se objavljuje u „Službenim novinama Federacije BiH“.

Članom 61. definiran je način na koji Zaštitni fond planira i knjigovodstveno evidentira prihode, rashode i sredstva potrebna troškove administracije i za izvršavanje obaveza Zaštitnog fonda prema oštećenim licima su skladu s odredbama ovog zakona. Također, definirana je obaveza Zaštitnog fonda da vodi i evidentira podatke o šteti i o tome izvještava Agenciju. Ovim članom definirana je obaveza Zaštitnom fondu, kao i rokovi za dostavljanje nerevidiranih godišnjih finansijskih izvještaja, kao i polugodišnjih finansijskih izvještaja. Također, utvrđen je rok (31. maj tekuće godine) za dostavljanje revidiranih godišnjih finansijskih izvještaja, kako bi Agencija bila u mogućnosti blagovremeno izvršavati svoju obavezu dostavljanja izvještaja Vladi. Pored toga, propisana je i obaveza Zaštitnom fondu da dostavlja Agenciji izvještaj s podacima o uplaćenim članarinama i doprinosima, najkasnije do 30. novembra tekuće godine.

Članom 62. definiran je djelokrug, te način donošenja odluka skupštine Zaštitnog fonda.

Članom 63. predloženo je da upravni odbor ima pet članova, koji se imenuju na period od četiri godine. Predloženo je da se na prijedlog društava za osiguranje imenuju četiri člana upravnog odbora iz društava za osiguranje ili iz reda stručnjaka iz oblasti privrednog prava, osiguranja ili finansija, nezavisnih od društava za osiguranje, a jedan član iz reda zaposlenih u Federalnom ministarstvu finansija.

Članom 64. definirani su uslovi koje osoba mora ispunjavati da bi bila imenovana za člana Upravnog odbora Zaštitnog fonda.

Članom 65. definiran je djelokrug direktora Zaštitnog fonda, te je propisano da se na postupak i uslove za izbor i imenovanje direktora, kao i na oduzimanje saglasnosti za imenovanje direktora primjenjuju odredbe zakona koji regulira oblast osiguranja, koje se odnose na članove u društvu za osiguranje. Također, predloženo je da Upravni odbor Zaštitnog fonda imenuje direktora po prethodno pribavljenoj saglasnosti Agencije. Nadalje, ovim članom propisano je da lice imenovano za direktora Zaštitnog fonda, a za čije imenovanje nije pribavljena saglasnost Agencije, ne može obavljati funkciju direktora Zaštitnog fonda.

Čl. 66. do 68. predloženo je proširivanje nadležnosti Zaštitnog fonda. Naime, pored već definiranih obaveza u skladu sa važećim Zakonom, kada je u pitanju naknada štete koju prouzrokuje lice koje nije osiguralo svoju odgovornost za upotrebu vozila ili nepoznato vozilo, predloženo je da Zaštitni fond izvršava i obavezu naknade štete na licima i stvarima, a koju počinu i neosigurano inostrano vozilo. Budući da je Zaštitni fond, kada je u pitanju šteta koju prouzrokuje nepoznato vozilo, dužan izvršiti samo naknadu štete na licima, a ne i na stvarima, stavom 2. člana 66. predviđen je izuzetak od utvrđenog isključenja naknade štete na stvarima. Na ovaj način postignuta je međuentitetska usaglašenost po ovom pitanju, kao i usklađivanje s članom 10. Direktive 2009/103/EZ. Nadalje, predloženo je da Zaštitni fond izvršava obaveze i po osnovu štete nanesene putnicima u javnom prijevozu, kada vlasnik prijevoznog sredstva nije zaključio ugovor o osiguranju putnika u javnom prijevozu od posljedica nesretnog slučaja na kopnu.

Članom 69. definirano je pravo Zaštitnog fonda na naknadu od lica koje je odgovorno za štetu, tj. vozača koji nije bio osiguran, najviše do iznosa 12 prosječnih neto plaća u Federaciji, čime je izjednačen tretman između društava za osiguranje i Zaštitnog fonda kada je u pitanju regresni postupak, odnosno maksimalna suma koja se može potraživati od lica koje je odgovorno za štetu. Također, ovim članom je definirano da u slučaju da Zaštitni fond isplati štetu koju prouzrokuje nepoznato vozilo, te se naknadno pronađe odgovorno lice i vozilo čijom je upotrebom prouzrokovana šteta i utvrdi se odgovorno društvo za osiguranje, Zaštitni fond ima pravo na naknadu do isplaćenog iznosa štete i opravdanih troškova od odgovornog društva za osiguranje. Odredbe ovog člana kojima je definirana nemogućnost isticanja regresnih zahtjeva prema Zaštitnom fondu zadržane su iz važećeg Zakona.

Čl. 70. i 71. definiran je nadzor nad primjenom odredbi ovog zakona i akata donesenih na osnovu njega.

Čl. 72. do 75. definirani su prekršaji za vlasnike prijevoznih sredstava, društva za osiguranje i Zaštitni fond.

Članom 76. definiran je rok društvu za osiguranje za donošenje akta kojim se propisuju uslovi osiguranja od autoodgovornosti, kao i rok Agenciji za donošenje akta kojim se propisuje zajednička tarifa premija i cjenovnik za osiguranje od autoodgovornosti.

Članom 77. definirana je obaveza društvima za osiguranje i Zaštitnom fondu da u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona usklade svoje poslovanje s odredbama ovog zakona.

Članom 78. definiran je rok od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona u kojem je Agencija obavezna donijeti akte propisane ovim zakonom. Također, ovim članom produženo je važenje propisa koji su doneseni na osnovu Zakona o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostalim obaveznim osiguranjima od odgovornosti.

Članom 79. odnosi se na okončanje pokrenutih postupaka za naknadu štete.

Čl. 80. i 81. utvrđen je prestanak važenja Zakon o obaveznom osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznim osiguranjima od odgovornosti i odredbi Zakona o osiguranju imovine i lica koje se odnose na obavezno osiguranje putnika u javnom prijevozu, vlasnika ili korisnika letjelica od odgovornosti prema trećim licima i vlasnika ili korisnika brodica na motorni pogon od odgovornosti prema trećim licima i početak stupanja na snagu ovog zakona.

VI. FINANSIJSKA SREDSTVA

Za provođenje ovog zakona nije potrebno osigurati sredstva iz budžeta Federacije Bosne i Hercegovine.